

Laiškai lietuviams

BALANDIS 1997 APRIL

GYVENK PRISIKĖLĘS KRISTAU...	109	Kun. A.J. Ambrasas SJ
KELIAS Į LIETUVOS DVASINĮ PRISIKĖLIMĄ	113	Leonora Kulbokienė
KAIP AŠ ĮSIVAIZDUOJU...	117	Vytautas Skuodis
TAPATYBĖ AR VAIDMENŲ MAIŠATIS?	120	Kęstutis A. Trimakas
MILDOS MAŠIOTAITĖS-POVILAITIENĖS...	128	Dalia Staniškienė
JĖZAUS ATSIMAINYMAS...	129	Chiara Lubich
NULIŪDUSĮ JĮ PAGUOSTI	130	Indrė Bartašiūnienė
AR NEPALAIDOJAME SAVO TALENTŲ?	133	Kun. A.J. Ambrasas SJ
GERIEJI DARBAI KŪNUI	134	Dovilė Liebutė
MELSTIS UŽ GYVUS IR MIRUSIUS	136	Marija Veniūtė
PATARIMAS TĖVAMS	137	Romualdas Kriaučiūnas
ATGARSIAI	138	Red.
KALBA	139	Juozas Vaišnys S J
TĖVYNĖJE	141	Marija A. Jurkutė
ŠYPSULIAI	143	Red.
TRUMPAI	144	Juoz. M.

Šis numeris iliustruotas Jono Tamulaičio Čikagos vaizdų nuotraukomis.

Viršelio piešinys - dail. Gražinos Didelytės.

Skyrių vinjetės — dail. Rimanto Dichavičiaus.

Lietuviškas raidynas-Jono Bogutos.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (USPS 301-540)— LETTERS TO LITHUANIANS is published monthly except bimonthly July/August, for \$20.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636 — 1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

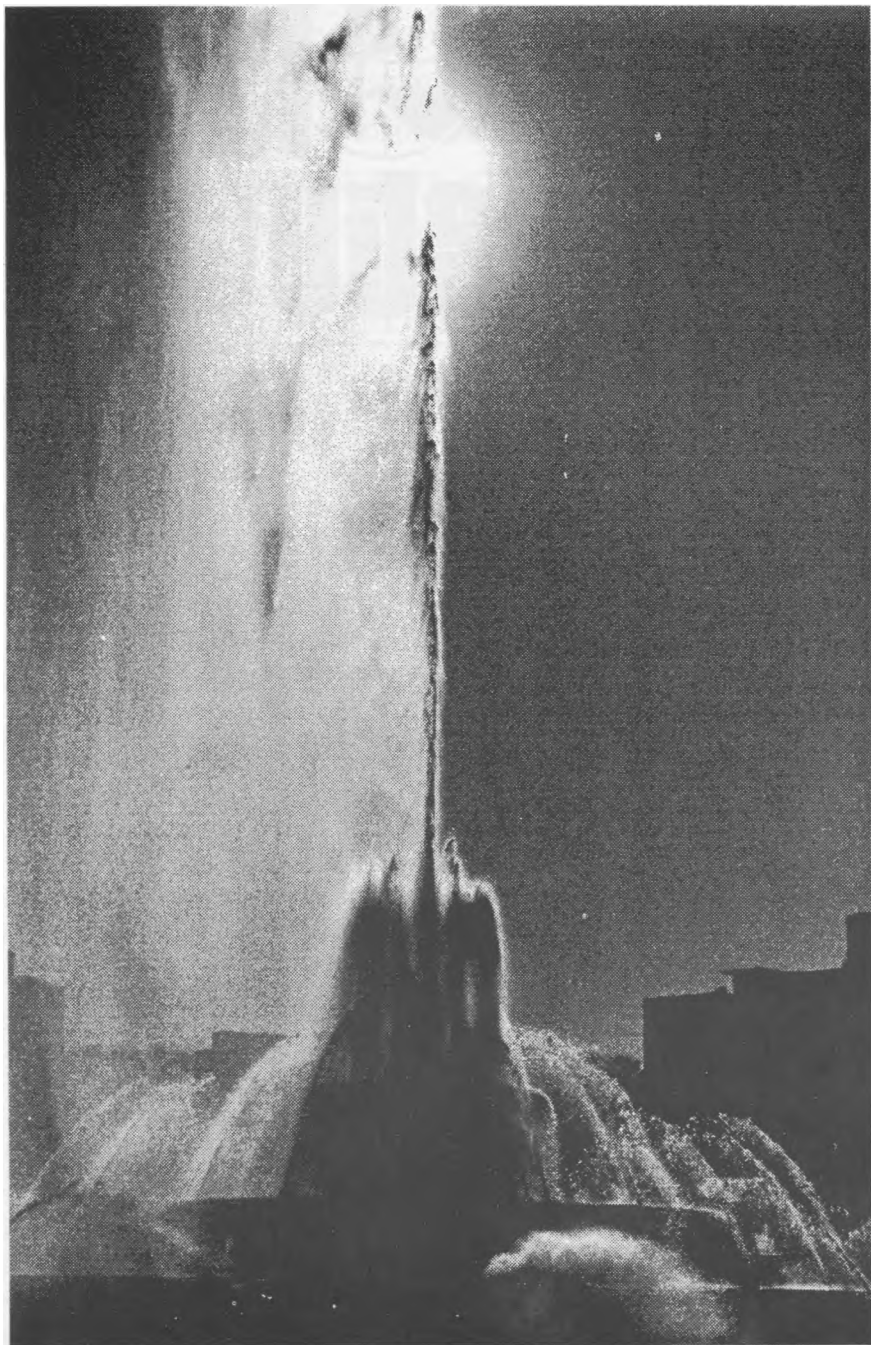

1997 / BALANDIS - APRIL / VOL. XLVIII, NO. 4

**Gyvenki, Prisikėlęs Kristau,
mano žody, darbe ir širdy!**

Kun. K.J. Ambrasas SJ

Arėjote kada per gražų sūduvietišką beržyną, per dzūkišką pušyną, per kloniais išmargintą ir lengvais slėniais išraižytą žemaičių žemę, kur skamba tokia gili, prasminga į pačią sielos gelmę sminganti daina, kurios melodija tūno ligi šios dienos tautos pasąmonėje: “Oi, žinau aš vieną kraštą, toj šalelėj Lietuvoj; didį vargą sunkią naštą neša ji diena dienon. Brangūs broliai, milžinkapių, kankinių, narsių tautos vyrų ir didvyrių šalies gyventojai, kurių lizdus, gimtąsias sodybas ne kartą ir ne du draskė rudi ir kitokių spalvų vanagai! O ir pačius Jus kaip kas mokėjo, taip ir talžė, traiškė, grūmojo per naktis ir dienas, kad daugelio ne tik nervai paio, bet ir kaulai supuvo Čiukčijoje, Kolymoje ir prie rūsčiojo Baikalo ar po betonine pluta paneryje, netoli raudonųjų bajorų pastatytų kultūros rūmų. Tenai dar ir šiandien kartu su arkiv. V.Borisevičiaus palaikais trūnija mūsų brolių kankinių kaulai. Brangūs Nemuno šalies varguoliai, pusšimtį metų kantriai tempę prievartos jungą,

Čikagos puošmena - Buckingham fontanas.

J. Tamulaičio nuot

kasdien labadien besigalynėję su smurtu, patyčiomis ir neteisybe, patys nesyk apsvilę ir kitų šimtus kartų apviltieji Baltijos šalies vaikai! Būkite bent vieną kartą iš visos širdies pasveikinti, kur Jūs gyventumėte, kur rūsti ranka būtų Jus nubloškusi! Būkite, sveiki! Būkite kuo maloniausiai palabinti, vieno likimo, vieno medžio kamieno šakos, nulinkę ir jau kai kurie senatvės, skausmo, bėdų gėlos ir pažeminimų pernokinti vaisiai! Kur, sakau, gali kita tauta rasti tiek ištvermės, tiek neišpasakyto atkaklumo, kaip Jūs gentainiai! Jūs, karo ir priespaudos į visas penkias pasaulio šalis ištaškytieji, fabriko triukšmo ir prižiūrėtojų šauksmų išbauginti, kai kurie patrankų gaudesio apkurtinti, saugumo kamerų išsekinti, tardytojo kumščių ir kietų nagano briaunų mėlynėmis ir žaizdomis nusėti, tarpduriuose dėl saugumiečių žiaurumo sulaužytus rankų kojų pirštus tebenešiojantys, Sibiro šaltį savo sąnariuose tebejaučiantys! Kas atmokės, kas įvertins Jūsų begalinį tiesos troškimą, nematytą prierašumą tiesai, tikėjimui, papročiams, kai Jūs, išbadėję, nuo šalčio sustirę, ir taigoje per Kūčias visi bent po šaukštą bulvinės košės dalijotės ar atsiųstą vieną kalėdaitį nešėte kaip šventą Ostiją per visą tundrą ir dalijotės kaip Komuniją! Tebūna Jūsų paprastas lietuviškas tikėjimo taurumas šiandienos ištižusiai ir nuo raibstančių vitrinų publikai pavyzdys, kad ne lakuoti batai, modernūs automobiliai mūsų ateities idealas, o ta svarstyklėmis nepasveriamą, jokiais matais neišmatuojama pagaba ir meilė Dievui, tikėjimui, Bažnyčiai, lietuviškam žodžiui, kartų kartoms išsaugotai giliadvasei tradicijai, kilniems papročiams ir gimtajai žemės pėdai... Būkite, taurieji tautos vyrai ir kilniosios moterys, dabar per tremtinių ansamblius, per savo dainas, per skausmus ir ašaras parašytas knygas, per nenuitylančius reikalavimus, sąjungas ir draugijas pasakoją apie tą "sunkią naštą", kuri iki šios akimirkos tebelydėjo ir tebelydi Jūsų kasdieną ir retą, nepritekliais, sunkumais, neteisybe, neretai ir sielvartu išvarpytą šventę. Būki-

te šiandien visi pasveikinti ne kokių vien tik trumpalaikių ir dažnai nepelnytai išrinktų prezidentų! Jus, mielieji ir taurieji Nemuno šalies vaikai, sveikina, Tasai, Kuris, numetęs pasmerkimą, paniekos ir pažeminimų rūbą, išvadavo viso pasaulio, o kartu ir mūsų nukamuotos tautos piliečius. Būkite Jo pasveikinti. Ar pamenate vokiečių poeto V. Gėtės iš liaudies lūpų paimtą ir taip meniškai sukurtą legendą, kai nusivylęs lėkštu garbės blizgesiu, trumpais gyvenimo džiaugsmiais, išnaršęs vylingo mokslo paslaptis, Faustas kelia prie lūpų nuodų taurę. Staiga... Velykų varpai. Suskambo erdvėje, persismelkė per storas sienas ir suvirpino slapčiausias sielos stygas. Norįs savavališkai išeiti iš gyvenimo, nematęs prasmės, nutaręs pats sau nutraukti gyvybės siūlą, kurio kamuolį vienas Dievas telaiko savo rankoje, Faustas stabtelėjęs susimąsto. Didžioji Velykų paslaptis šį gilias gamtos ir žmonijos mįslės narpliojusį vyrą vėlėi iš naujo pastato ant kojų, atgimdo...

Teatgimsta ir Jūsų visų dvasia. Kristus - Valdovas, Kristus, nugalėjęs mirtį ir panieką, vargą ir nesėkmę, silpnybę ir išdavystę, ant savo pečių pakėlė ir dažnai mūsų akivaizdoje vykstančius šurpius, klaikius vaizdus, smurtą, melą, plėšimus, narkotikus ir kitas nelaimes. Nepaisant nieko, Jis pasakė: aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas! Ir dar daugiau: ir mirtį nugalėjęs, ir prisikėlęs. Vadinasi, tuo pačiu Jis ir mus ragina, kviečia, liepte liepia atbusti, atgimti, prisikelti iš nevalyvumo, apgavystės, palikti klaidingus kelius, nesivaikyti alkoholio, turto, smurto žaltvykslių, eiti su tąja Šviesa, tąja Tiesa, tąja Viltimi, kurią Jis Velykų Rytą paskelbė ne tik mūsų krikščioniškosios eros 33-iesiems metams, bet kartų kartoms, metų metams, amžių amžiams ir nūdienai, ir begaliniam rytojui. Dangus kviečia! Ragina! Įsakmiai liepia pakelti galvas, savo apsiblaususį nuo rutinos žvilgsnį, nuo dažnai įtarios, neretai purvinos, bet vis viena gražios žemės. Jis maloniai kviečia kiekvieną žmogų, tautą, visą žmoniją, o kartu ir visus mus sutikti gaivų, naujais ketinimais, didžiulėmis naujomis

pastangomis ir pranašingais ženklais atausą Velykų Rytą. Juk Kristus visais laikais, o tuo pačiu ir šiandien tas pats. Jis ir šiandien Tau, man ir visiems sako: “Belsk, ir bus atidaryta! Prašyk, stenkis, dirbk, kiek gali, ir atsiras. Dirbk žmogau, ir aš, Dievas, visada tau pasirengęs padėti ir padedu, tik tu nematai”. Jis visados buvo ir yra paskutinės Vilties, kai nėra jokios kitos vilties, ir tikrojo išgelbėjimo Inkaras. Jis tada paima ne tik tave, mane ant rankų, bet neša žemynus, tautas. Juk Jis - Visagalis. Jis ir nūnai sako: “Jonai, Petrai, Elena, Ona, Magdalena, Juliau! Europa, Azijai, Amerika! Eik su manim! Palik materialų prierašumą, savanaudiškumą, narkotikus, neskaistumą, kitus netikusius įpročius, sugedusius papročius, netikusius senatų, kongresų nutarimus ir žmogaus prigimčiai, ir tautų dvasiai žalingus kongresų įstatymus. Eik pagal mano prieš amžių amžius Mozei duotuosius akmenyje Dekalogo Žodžius. Eik tąja nurodyta kryptim, ir gausi kur kas daugiau, negu gali įsivaizduoti, negu tau šiandien leidžia ar žada besikivirčijęs parlamentas, nesutariąs seimas ar nesuprantąs tautos siekių prezidentas. Jis, mirtį nugalėjęs Kristus, tiek prie Nemuno Baltijos, tiek prie Gango ir Vašingtono, tiek prie Čikagos ar San Paulo triūsančiam, tiek po Monrealį, Kalgari, Romą, Marijampolę ar Punksą vaikščiojančiam lietuviui tiesia pagalbos ranką. Tai kas, kad savo tevyneje neturime nei aukštų kalnų, nei aukso kasyklų. Tačiau lietuviai turi kur kas daugiau: daugelio jau prarastą ar užmirštą grožio pajutimą, nuostabius vaišingumo, jautrumo, paprastumo, gerumo, pagarbos Dievui ir pamaldumo turtus, kuriuos galbūt išgrobstė negailestingi keli dešimtmečiai, bet užtatai dabar, Prisikėlusiojo akistatoje, mes juos turime pagausti, iš

naujo pripildyti mūsų vaikų, savo pačių ir busimųjų kartų skrynias. Tatai neįkainojamos vertybės, kurios daugkart brangesnės už palmėmis nusagstytas pakrantes ar deimantų kasyklas...

Tebūna visad mūsų tvirta atrama į Bažnyčios skelbiamas tiesas, Švč. Mergelės Marijos ir sykiu Popiežiaus raginimą burtis, vienytis, melstis ir aukotis. Tebūna blaivi ir dalykiška pažiūra į laikus ir būtinai į gera turinčius pasikeisti dorovinius, politinius ir ekonominius negalavimus. Mes ne žodžiais, ne mitingais dabar turime Bažnyčiai padėti, naujai išrinktai Vyriausybei skubėti pagalbon, bet atkakliu ir sąžiningu darbu, išradingumu ir susitelkimu, vienybė turi būti paremta mūsų nauja pažiūra į dabartį, ateitį, nauju žvilgsniu į Dievo ir pilietinį įstatymą, kuris privalomas tau ir man. Į kiekvieną neišspręstą arba nedorų rankų supainiotą ar dar tebetrukdomą įvykį...

Artėjantis XXI amžius tebūna mūsų tautos sutiktas nauju ryžtu, atkaklumu, kūrybos, uolaus darbo, kruopščiai atliktos pareigos pastangomis. Tas galingas proveržis kasdieną mus teip pareigoja: kuo daugiau Prisikėlusiojo aukos, meilės, jautrumo ir pagarbos Dievui, nedviprasmiškos meilės kiekvienai gimtosios žemės pėdai, mūsų kalbai, ištikimybė šventam šeimos ryšiui ir negimusiai gyvybei. Visa veikla, paremta Dievo ir Bažnyčios įstatymais, be kurių mūsų tauta šlubuos dar daugiau negu per siaubingą nelaisvės pusšimtį metų. Tebūna Dievas mūsų Valdovas, Prisikėlęs Kristus - mūsų tautos ir širdžių Karalius, o Mergelė Marija - mūsų Motina, Patarėja ir Globėja! Aleliuja mūsų žodžiams, mūsų darbui! Aleliuja mūsų kiekvieno ir visos tautos žygiams, darbams, keliams!..

Kelias į Lietuvos dvasinį prisikėlimą

Leonora Kulbokienė

Nuo to laiko, kai Lietuva išsikovojo nepriklausomybę, prabėgo beveik penkeri metai. Tai ir labai mažai, ir labai daug. Nors istorijos požiūriu tai tik akimirka, tačiau atrodo, kad pasikeitė ištisa epocha. Nepamiršamas mūsų tautos 1988-1991 metų susitelkimas, tvirtybė, taurus pasiaukojimas, padėjęs Lietuvai ištrūkti iš imperijos gnaužtų. Jau turėdama šią didžiausią vertybę, savo šalies nepriklausomybę, mūsų visuomenė turi žengti dvasinio prisikėlimo keliu, sąmoningai suvokdama gyvenimo prasmę, dvasines žmoniškąsias vertybes. Susimąstykite ir įvertinkite tai.

Gyvenimo prasmė

Gyvenimo prasmės klausimas yra ypatingas. Daug filosofų, rašytojų, menininkų, visuolių ieškojo atsakymo į šį klausimą ir jį rado. Tačiau kiekvienas žmogus pamąstęs pats turi rasti atsakymą, kokia būtent jo gyvenimo prasmė. Yra daug žmonių, kurie niekad nesusimąsto apie savo gyvenimo prasmę. Jie augina vaikus, dirba, skuba paskendę smulkiuose rūpesčiuose, džiaugsmuose ir sukuria tą dirvą, kurioje išauga dvasios galiūnai - žmonės, siekiantys dvasinio bei religinio pažinimo.

Austrų mąstytojas, psichologo Viktoro Emanuelio Frankelio nuomone, viena svarbiausių žmogaus savybių - ieškoti gyvenimo prasmės. Jis teigia, kad kuo labiau žmogus užmiršta save ir atsiduoda svarbiam darbui ar kitam žmogui, tuo labiau jis tampa žmogumi. V.E. Frankelis savo teoriją kūrė labai dramatiškomis aplinkybėmis. Per antrąjį pasaulinį karą jis, kaip žydas, pateko į koncentracijos stovyklą. Kelias dienas buvo vežamas perpildytame gyvuliname vagone. Dalis žmonių mirė.

Išsekę nelaimingieji buvo perrengti skarmalais, kuriuos prieš kelias dienas nešiojo jau nužudyti dujų kamerose žmonės. V.E. Frankelis, aprengtas tais apipliesusiais drabužiais, staiga kišenėje užčiuopia popieriaus skiautėlę - iš žydo maldyno išplėštą lapelį su malda. Ir malda jam davė naujų jėgų, ji nuolat primindavo, kad gyvenime yra kažkas aukščiau už tą beviltišką ir baisią tikrovę - tai žmogaus noras išsaugoti savo tikėjimą, gyvenimo prasmę. V.E. Frankelis pastebėjo, kad tame pragare lengviau viską ištverė ir išliko tie žmonės, kurie neužsidarė savyje, o elgėsi prasmingai: rūpinosi kitais kaliniais, galvojo, kaip jiems padėti.

Gyvenimo prasmės problemą nagrinėję filosofai, teologai teigia, kad žmogus, suvokiantis gyvenimo prasmę, žinantis, ko siekia, dažnai būna laimingas. Tarp laimingųjų daugiau tų, kas neieško pirmiausia laimės sau, o skiria savo gyvenimą ar veiklą kokiai nors idėjai įgyvendinti ar rūpinimuisi kitais žmonėmis.

Gyvenimo prasmė, tai ir vaikų auginimas bei auklėjimas, svarbus dalykas kiekvienai tautai, pasiaukojimas tautos kultūriniam ir dvasiniam ugdymui. Lietuvių rašytojų J. Basanavičiaus ir V. Kudirkos gyvenimo siekis - lietuvių tautos atgimimas.

Daugelis žmonių gyvenimo prasmę randa religijoje. Religinis pasaulio suvokimas įprasmina mirtį. Religinį tikėjimą išpažįstančių žmonių tikslas - meilė ir tikėjimas Dievo galybe, bei Dievo įsakymų vykdymas. Tikintieji suvokia, kad gyvenimas yra nepastovus, praeinantis dalykas. Pastovi yra tik dvasia.

Lietuvių mąstytojas Vydūnas teigė, kad gyvenimo prasmė - išryškinti kiekvieno žmo-

Prie Michigano ežero prisiglaudusi Čikaga.

J. Tamulaičio nuotr.

giškumą, kad žmogus tuo doresnis kuo stipriau jo gyvenime pasireiškia dvasia - siela. Pati šeima, giminė, tauta savaime nėra vertybės, jos tokiomis pasidaro tik tada, kai jose ima reikštis žmoniškumas. Žmoniškumas, Vydūno supratimu, - tai nekintama dvasinė realija, tai ta drobė, kuri ir yra viso mūsų spalvoto dvasinio pasaulio pagrindas. Kiekvienas žmogus turi dvasią - sielą, nors kasdienybės šurmulys, emocijų bangos, minčių gausybė dažnai ją užtemdo. Vienų žmonių ji stipresnė, kitų silpnesnė.

Daugelis religinių sistemų dvasinės realybės pažinimą suvokia kaip gyvenimo prasmę. Yra žinoma, kad bet kokią religiją išpažįstantys žmonės, tikrai atsidėję dvasinės tikrovės paieškoms, spinduliavo meilės, supratimo, tolerancijos šviesa. Apžvelgę jų gyvenimus, įsitinkintume, kad tie žmonės niekada neužkraudavo savo rūpesčių kitiems, buvo gailestingi, nesiekė materialinių vertybių ir išaukštinimo.

Dvasinės vertybės

Toleracija. Kiekviena epocha, kiekviena tauta, kiekviena karta savaip išgyvena gėrio,

meilės, supratimo, pakantos deficitą. Liūdna, bet tolerancijos problemos prisimenamos tada, kai pasaulis skęsta nepakantume, kai moralinis ir socialinis chaosas ima grasinti žmonijai pražūtimui.

Žodis *tolerancija* yra kilęs iš lotyniško žodžio *tolerantia* - "kantrumas, kantrybė". Pradinė šios sąvokos reikšmė nusakė individualią dorybę, žmogaus sugebėjimą pakelti skausmą kančią, bet kokius sunkumus. Įvairių religinių, filosofinių, ideologinių įsitikinimų kova iškėlė būtinybę neapriboti tolerancijos sąvokos reikšmės tik pasyviu sugebėjimu pakęsti skausmą ir kančią. Tolerancija platesne prasme - tai sąžinės laisvės, žmogaus laisvos valios pripažinimas suteikiantis galimybę žmonėms laisvai ir viešai skelbti savo mokymus bei religines tiesas.

Tolerancija yra žmonijos moralinis idealas, senas kaip ir pati žmonija. Atlaikęs sunkius istorinius išbandymus, jis liko toks pat vertingas, koks ir buvo. Negalima tvirtinti, jog tolerancija yra reali visuomenės ir žmonių santykių raidos perspektyva. Visais laikais ir visose visuomenėse gerų ir blogų žmonių, geranoriškų ir piktų buvo beveik vienodai. Kaip vienas iš tauriausių ir aukščiausių dorovinių visuotinės santarvės idealų, tolerancija yra išpažįstama dvasios aristokratų, žmonių, sugebančių pakilti virš savosios egzistencijos problemų, bet rūpintis visuotine gerove ir dorovine pažanga.

Gėris ir meilė. Vien tai, kad žmogaus poelgis gali būti geras ar blogas, ir yra poelgio vidinis moralinis vertingumas. Dorybė yra dvasiškai graži. Senovės graikai moralinį gėrį išreiškė žodžiais *grāzus* ir *geras*. Moralinis gėris arba kilnumas nesietinas su materialiniais daiktais, jis sietinas su asmens laisvės raiška. Heroiškas moralinio gėrio aukštumas pasiekia tik vienetai. Tačiau ne mažiau reikia vertinti ir mažus paprastų žmonių moralinius žygdarbius. Tai žmonės, kurie pilkame kasdieniškame gyvenime randa jėgų neatsakyti prievarta į prievartą, moka suprasti, užjausti, pagelbėti.

Tūkstančiai žmonių gera valia ir be materialinio atlygio dirba karitatyvinį darbą ir ne tik tarp užuojautos ir pagalvos reikalingų likimo nuskriaustųjų, bet ir tarp puolusiųjų, visuomenės pasmerktų ir atstumtų žmonių.

Kiekvienas žmogus, visa savo esybe laisvai apsispręsdamas daryti gera iš meilės pačiam gėriui, renkasi aukščiausiąjį gėrį Dievą. Tikėjimo dovana, meilė Dievui, meilė artimui žmogui, meilė Tėvynei padaro mus laimingus. O meilės ugnį kiekvienas nešiojame savo širdyje, tik reikia leisti jai liepsnoti.

Kuo greičiau Lietuvos visuomenė suvoks gyvenimo prasmę, nuoširdžiai pripažins dvasinių vertybių reikšmę ir dvasios ugdymo būtinumą, tuo lengviau ir sparčiau žengs dvasinio prisikėlimo taku. Deja, šiandien mūsų tautos dvasiai gresia susmulkėjimo, tarpusavio kivirčių ir įvairių praradimų pavojai, todėl mums visiems itin naudinga prisiminti Lietuvos praeitį, pasisemti iš jos naujų jėgų, tvirtybės ir pasitikėjimo.

Istorinis likimas

Lietuvių tautos veidą formavo ir iki šiolei tebeformuoja ne tiktai etinis pagrindas, bet ir istorinis likimas. Įtakos turi ir savotiška geopolitinė padėtis. Europoje yra trys valstybės: Lietuva, Šveicarija, Belgija, kurių padėties ypatybė yra ta, kad jos visos yra įspraustos tarp besivaržančių tarp savęs galingų valstybių. Saugumo stoka atsiliepė į etninę lietuvių tautos pobūdį. Nuolatinis susirūpinimas išorinių pavojų grėsme negalėjo leisti išsivystyti nerūpestingam būdui, nuoširdžiam džiaugsmingumui. Pagal tautos pobūdį sukurtas reikšmingas lietuvių dvasios simbolis Rūpintojėlis. Vaizduodama Rūpintojėlį, lietuvių tauta vaizdavo ir savo istoriją, pilną kentėjimų, vargų, nelaisvės ir priespaudos. Skausmas ir rimtis yra būdingi lietuviškajam Rūpintojėliui ne tik kaip Kristui, bet ir kaip lietuvių tautos likimo vaizduotojui.

Daug kartų Lietuva buvo žlugdyta priešų antpuolių iš Rytų ir Vakarų, ilgai veikiamą

lenkų ir rusų nutauginimo politikos, ir visa tai neatėmė iš lietuvių tautos vidinio ryžto siekti laisvės ir nepriklausomybės. Laisvės ir nepriklausomybės išsikovojoimas, tautinis atgimimas - tai pamatas kultūrinio, dvasinio gyvenimo atgimimui. Lietuvių atgimimo pirmtakai, dvasiniai tėvai, - tai dr. J. Basanavičius, V. Kudirkas, S. Daukantas, vyskupas M. Valančius, Vaižgantas, Vydūnas ir kt. V. Kudirkos tikslas - dirbti tautos labui. Tik kilnios idėjos daro žmogų žmogumi, viename savo eilėraštyje rašo V. Kudirka. Žmogus turi atsisakyti patogaus ir lengvo gyvenimo : reikia pastangų, aukos, norint gyventi kilnioms idėjoms. Kovoti už laisvę gali dvasiškai laisvi, o dirbti Lietuvos labui - tik dori žmonės. "Tautinės giesmės" žodžiuose išreiškiama Tėvynės meilės ir vienybės idėja:

*"Tegul saulė Lietuvoj tamsumus prašalina,
Ir šviesa, ir tiesa mūs žingsnius telydi.
Tegul meilė Lietuvos dega mūsų širdyse,
Vardan tos Lietuvos vienybė težydi".*

Mes stovime ant pamato, kuris padėtas prieš daugelį metų. Mus gaubia geriausios praeities idėjos bei siekimai ir lydi bičiulių, išėjusių Amžinybėn, žvilgsniai. Lietuva tikrai nebūtų ištvėrusi nepalankiomis istorijos sąlygomis vien karžygių, ekonomistų ar mokslininkų palaikoma. Dvasingumo galiūnai, kalbos ir etnokultūros tradicijų sergėtojai, išaukę net nepalankiausiomis sąlygomis, pasiaukojamai statė Lietuvos ateities rūmą. Ir būtų be galo graudu, jeigu, pasidavę kasdienybės rutinai bei įsivėlę į "materializuotos" padėties visuomenėje grumtynes, išbarstytume mums protėvių paliktus kūrybos perlus ir dvasios turtus.

Dvasinis prisikėlimas

Pasiektos nepriklausomybės akivaizdoje išgyvenome svaiginantį laisvės pojūtį ir kartu išvydome, kokie nelaisvi iš tikrųjų esame. Sąmoningesnioji tautos dalis suvokė, jog tos

nelaisvės esmė - vidinis žmogaus netobulumas, nuskurdinta dvasia, apleistas, sunykęs žmoniškumas. Dar prieš septynis dešimtmečius mąstytojas Vydūnas nuoširdžiausiai troško, kad tauta aiškiai regėtų pagrindinį savo kelio orientyrą - dvasios ugdymą ir rūpinosi, kad tas orientyras kuo ryškiau švytėtų. Mums šiandien dar labiau būtina tuo rūpesčiu persiimti, nes situacija nėra geresnė negu anuomet. Didžiulė visuomenės dalis nugrimzdo savanaudiškume, apatijoje, viskuo nusivylė, tapo kandi ir pagiežinga visiems ir viskam. Ir labai skaudu, nes, atrodo, jau pakilome, išsitiesėme, deja, vėl sulinkome po sunkia praėjusio penkiasdešimtmečio palikimo našta.

Tik nedaugelis tautiečių bando atsakyti į klausimą, kada gi Lietuvoje galės prasidėti dvasinis prisikėlimas, kada galėsime pasikliauti visuomenę orietuojamčiomis ir jos interesais gyvenančiomis asmenybėmis. Be dvasinių vertybių pamatų ateities rūmo nepastatysime, o tam reikia laiko taip pat maksimalios kantrybės ir ištvermės. Kovotojas už dvasinį žmogaus tobulumą metęs retorinį iššūkį, turi sulaukti tikro atsako, neapsigaudamas apgaulingu aidu, nevengdamas ir nepabūgdamas net ir pakartoti iššūkį. Tokios kantrybės darbuotis pavyzdžių turime neseniai pagarbiai paminėtą Simoną Daukantą. Didis šio žmogaus aukojimasis - viskas ateičiai, viskas nepažįstamoms būsimoms ateities kartoms...

Žmogiškumą, meilę ir gailestingumą galbūt geriausiai išsaugojo paprasti žmonės. Jie labiausiai išlaikė krikščioniškąją dvasią, meilę ir viltį. Šių žmonių dvasios būseną nėra pavirtusi vien biznio ir prekinų-piniginių santykių erdve. Savo gyvenimo kasdienybėje jie tarsi atneša gaivaus oro savo artimiesiems, kaimynams ir pažįstamiems.

Lietuvoje su pasididžiavimu ir pagarba minima Š. Marčiulionio labdaringa veikla. Nežinome mes kito tokio sportininko, kuris

ties savo energijos ir lėšų aukotų savo krašto žmonėms. Jis Lietuvos vaikams yra "Kalėdų senelis", taip pat rūpinasi Lietuvos vaikų gydymu užsienyje. Marčiulionis tiesė vilties taką per tamsą po nepriklausomybės atgavimo. Dėl labdaringos veiklos ir ryžto padėti Lietuvai Š. Marčiulionis lyginamas su Vyt. Landsbergiu.

Visuomenėje didėja palankumas ir susidomėjimas Santarvės fondo veikla. 1994 m. antrąją šv. Kalėdų dieną įteikta Santarvės fondo premija rašytojui Justinui Marcinkevičiui, kaip žmogui labiausiai vienijančiam Lietuvos dvasią. J. Marcinkevičius premijos gavimo metu pasakė, kad sąvoka "su kuo" negali egzistuoti. Yra sąvoka "vardan ko". Vardan visos bendruomenės ir Tėvynės...

Žmoniškumas žmonijoje, tautoje ar atskiroje asmenybėje - tai kelias į pasaulio šviesėjimą, taurėjimą, dvasinį tobulėjimą. Todėl visiems Lietuvos žmonėms linkiu:

*"Sušilkime visi prie žmoniškumo laužo,
Ir tie, kurie linksmi, ir tie, kurie liūdni.
Ir šitos šilumos lyg duonos atsilaužkim,
Ir būsim geresni, ir būsim sotesni*

Paskaitykime ir suprasime tai, ką rašo savo dienoraštyje motina, susirūpinusi dėl savo vaikų ateities. "Miega didžiulėje lovoje du maži vaikai. Suglaudę galvytes, labai geri ir mieli. Vienam - ketveri, kitas - tik kūdikis. Ar ir gyvenime jie bus tokie pat artimi, ar sugebės sunkią minutę vienas kitą paremti? Ar nesiplėšys dėl tėvų palikimo, tegul ir menko, lyg du svetimų svetimiausi žmonės? Idealų nebūna, bet taip norėtusi, taip norėtusi, kad visa, ką tu jiems aukoji, nenueitų veltui".

Tikėkime, kad kada nors po trisdešimt, penkiasdešimt metų mūsų vaikai ar anūkai taps kitokiais žmonėmis, per laisvę, tiesą, pasiaukojimą ir darbą, kantriai su meile, su pagarba vienas kitam sukurs kilnią, dvasiškai turtingą, darbščią ir teisingą Lietuvą.

Kaip aš įsivaizduoju idealų, pavyzdingą žmogų

Vytautas Skuodis

Idealus žmogus - tai tobulas žmogus. Tačiau kas yra tobulas, tobulybė? Kokia šitų žodžių semantinė reikšmė? Lietuvių kalbos žodynai aiškina, kad tobulas - tai labai geras, be trūkumų, pavyzdingas, nepriekaištingas; tobulybė arba tobulumas - aukščiausias kurios nors teigiamos kokybės laipsnis.

Žmogaus gyvenimas yra panašus į laivą, kuris plaukia per audringą jūrą. Kad laivas neišklystų iš pasirinkto kelio, jis privalo turėti vairą, kompasą ir gerą kapitoną, nes be jų jis jūroje pasiklys, užplaukęs ant povandeninių uolų suduš arba didžiulių bangų bus panardintas į jūros gelmes. Kiekvienas žmogus yra savojo gyvenimo laivo kapitonas. Jis privalo turėti gyvenimo tikslą ir priemones, kurios jį į tą tikslą vestų.

Ką tik gimęs žmogus atsiduria aplinkoje, kuri formuoja jo būdą. Jeigu tėvai į mažą vaiko širdelę neįstengia įdiegti sugebėjimo pačiam atskirti gerį nuo blogio, jeigu mokykloje vaikas įgyja tiktai mokslo žinias, nesuvokdamas savo paties gyvenimo prasmės ir tikslo, nesužino apie amžinąsias dvasines vertybes, toks žmogus, ir subrendimo metais panašus į audrų blaškomą nevaldomą laivą.

Žmonės blogais negimsta. Tokiais jie vėliau pasidaro patys. Tačiau net ir blogiausias žmogus gali tapti ne tik geru, bet ir pavyzdingu bei tobulu žmogumi. Pirmiausia reikia panorėti, ir, jeigu žmogus dar nėra praradęs sugebėjimo atskirti blogį nuo gėrio, valingai pasmerkti savyje esantį blogį ir tolesniame gyvenime pasirinkti tikrai gerį, atkakliai siekti idealo.

Žmogaus gerumas arba tobulumas gali būti sąlyginis, vienpusiškas ir absoliutus. Jis gali

būti labai geras draugams, svetimiesiems, tačiau blogas savo šeimoje artimiesiems. Jis gali būti pavyzdingas darbe, tačiau nedorovingas privačiame gyvenime ir panašiai.

Tobulybė, arba idealas, gyvenime yra lyg Betliejaus žvaigždė, rodanti žmogui gyvenimo kelią, tačiau pati toji žvaigždė yra nepasiekiamą. Kiekvienas žmogus, kuris nusistatęs gyvenimo kilnų tikslą, apie jį turi nuolat mąstyti, kaip apie gyvenimo idealą. Tačiau tas kelias nelengvas, nes reikalauja ne tik nuolatinių valios pastangų, bet taip pat nuolatinės savo minčių, žodžių, elgesio ir veiksmų kontrolės.

Tokių geranoriškų ir atkaklių bei nuolatinių pastangų pavyzdžių, siekiant tobulybės, yra gausu šventųjų gyvenime, kurie savo kilnios dvasios jėga mus patraukia ir skatina sekti jų pavyzdžiu. Tačiau ilgėliau su jais pabendraavę, neretai taip pat pastebime kai kurias jų būdo silpnybes, kurių tikriausiai jie patys nejaučia.

Yra priežodis, kad ir šventieji per dieną kelis kartus nusideda Dievui. Iš tiesų, nors šventųjų gyvenimas turtingas įvairiomis jų dorybėmis, tačiau Bažnyčios istorija nežino nė vieno šventuoju paskelbto žmogaus, kuris būtų gyvenęs be atgailos sakramento. Kiekvieno žmogaus gyvenimas - tai nuolatinė kova su dvasinėmis silpnybėmis, pagundomis ir nedorybėmis. Kiekviename žmoguje susikerta angelo sargo ir piktosios dvasios pastangos. Žmogus akimirkai ilgesnį laiką arba pastoviai jaučia angelo arba šėtono įtaką, kurią pasirinkti arba atmesti yra laisvas. Šventasis Augustinas, jaunystėje gyvenęs nuodėmingai, yra pasakęs: „Žmogus tiek yra žmogus, kiek jis turi valios gera daryti“.

Dvasinių prieštaravimų kovoje absoliučiai tobulu būti žmogui yra neįmanoma. Žmogus gali būti tikrai sąlygiškai tobulas. O tokių žmonių iš tiesų yra daug. Pažinti juos nesunku iš artimesnio bendravimo su jais. Jeigu bendravimas su kitu žmogumi mus daro geresnius ir tobulesnius, jeigu savo dvasioje jaučiame didelę ir džiugią palaimą, galėdami su tokiu žmogumi bendrauti, jeigu norime sekti to žmogaus pavyzdžiu, ir jeigu mūsų apsisprendimuose klausiame savęs, kaip tas žmogus pasielgtų, būdamas mūsų vietoje, galime tvirtinti, kad su tikrąja gerą, idealų ir tobulą žmogų.

Tačiau kartą absoliučiai tobulas, idealus žmogus Žemėje gyveno. Visiems laikams jis paliko labai ryškų savo gyvenimo pėdsaką, pasakydamas: “Aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas”. Jis sudrebino ir pakeitė pasaulį. Jo kiekvienas pasakytas žodis norinčius į juos įsiklausyti gaivina kaip amžinojo gyvybės šaltinio vanduo. Jo vardas Jėzus iš Nazareto. Jis buvo idealus žmogus, nes kartu buvo ir Dievas, atnešęs Žemei dangiškąją šviesą, kurios spinduliai visiems apšvietė tobulo žmogaus įvaizdį. Jis atėjo į mūsų pasaulį, kad mus pamokytų atskirti gerį nuo blogio, kad mes savo gyvenimo kelyje per tobulybę siektume amžinojo gėrio. Deja, daug kas tada Žmogaus Dievo, Jėzaus iš Nazareto nesupratęs, ir toliau tebepainiojo gėrio ir blogio sąvokas. Tačiau Jo pasėtas žemėje amžinojo gėrio supratimo grūdai per visus du tūkstančius metų davė ir dabar duoda vaisių tiems, kurie pasirenka tikrą krikščionišką gyvenimą.

Neatpažįstamai pasikeistų žemėje žmonių gyvenimas, jeigu visi gyventų pagal Jėzaus Kristaus žemiškojo gyvenimo pavyzdį ir mokymą. Dieviškasis idealas, koku buvo Jis pats, nepasiekiamas, tačiau, kaip rašė apaštalas Paulius laiške filipiečiams: “Aš nesakau, kad jau esu tobulas, bet aš vejuosi, norėdamas pagauti, nes aš jau esu Kristaus Jėzaus pagautas” (Fil 3, 12).

Deja, pasaulyje blogio yra labai daug. Iš-

juokė žmonės asketą filosofą Diogeną iš Sinopės (apie 412-323 pr. Kr.), kuris dienos metu su uždegta žvake vaikščiojo po turgų, ieškodamas tikro idealaus ir tobulo žmogaus.

Gėrio, kuris būtų artimas idealui - spinduliuojančiam Jėzaus Kristaus pavyzdžiui, - pirmiausiai turime ieškoti savyje. Juk ir iš mažytės smilkstančios žarijėlės gali suliepsnoti didelis gaisras... Gėrio paieškose pagrin-dinė mūsų pagalbininkė ir vadovė turėtų būti mūsų pačių sąžinė, kuri yra paties Dievo balsas. Pažinę gėrio pradus savyje, lengviau juos atrasime ir kituose.

Jėzus Kristus, prieš palinkdamas žemę kaip žmogus, paliko mums ir priemonę, kuri mums, suklupusiems dvasia, padėtų vėl atsikelti, apsivalyti ir toliau švaria sąžine siekti amžinojo gėrio ir grožio idealo. Tai atgailos sakramentas, kurį Jis, kaip ir Švenčiausiąjį sakramentą, įsteigė Paskutinės vakarienės metu.

Anglų konvertitas, rašytojas Gulbertas Čestertonas (Gulbert Chesterton, 1874-1936) rašė: “Katalikas, kuris grįžta iš klausyklos, gali vėl laisvai įžengti į auksinės kūdikystės kelią, nes jis tvirtai tiki, kad Dievas prie klausyklos langelio vėl atnaujina jo sieloje Dieviškąjį paveikslą”. Kitoje vietoje jis sako: “Tik katalikas po gerai atliktos išpažinties tegali pajusti tikrąją gyvenimo laisvę ir kaip kūdikis džiaugtis saulėtomis gyvenimo dienomis”.

Taigi žmogus turi vadovautis savo sąžine, o ne žmonių nuomonėmis, kurios būna labai įvairios ir prieštaringos. Prancūzų dramaturgas Moljeras (1622-1673) rašė: “Jeigu turėtume ir šimtą gerųjų savybių, žmonės į mus visada žiūrės iš blogosios pusės”. Jėzaus iš Nazareto nu-teisimas mirti ant kryžiaus buvo tokių žmonių darbas.

Lietuvoje 1977 metais išleistame maldynėlyje “Visada su Dievu” rašoma: “Dievas, mus mylintis Tėvas, savaisiais ir Bažnyčios įsakymais nurodo kelią į išganymą. Vykdydami jo įsakymus, kuriame savo laimę ir geriausiai patarnaujame visuomenės ir žmonijos gerovei.

Jeį jų neklausome - kenkiame sau ir kitiems". "Jeįgu nori įeiti į gyvenimą, laikykis įsakymų" (Mt 19, 17). O tie Įsakymai surašyti tik dešimtyje eilučių, apima gilų ir platų turinį. Aukščiau paminėtame maldynėlyje tie Dešimt Dievo įsakymų išskleisti daugiau kaip šimte punktų, kuriuos patariama apmąstyti prieš einant, ilgesnį laiką nebuvus, išpažinties.

Šių laikų modernūs žmonės, vengdami išpažinties, pasiteisina, kad jie Dievą tiki, yra nieko nepavogę, nieko neužmušę, niekam nemelavę. Tėvo ir motinos gerbti jau nebereikia, nes jie mirę. Ir svetimo vyro arba moters geisti neprireikia, nes amžius nebe tas. Taigi toks žmogus, kaip jam pačiam atrodo, vos ne šventas. Jis turbūt sunkiai beprisimena, kada paskutinį kartą buvo išpažinties, nors kiekvieną sekmadienį priima Švenčiausiąjį sakramentą. Tačiau tikrai ir nuoširdžiai tobulybės siekiantis žmogus, net kiekvieną savaitę eidamas išpažinties, daug ką turi pasakyti nuodėmklausui, kuris Dievo vardu duoda jam nuodėmių išrišimą. Taip jis apvalo savo sąžinę nuo pačių smulkiausių nusidėjimų prieš Dievą, prieš artimą ir prieš patį save.

Ant Sinajaus kalno Dievas, Mozei įteikdamas dekalogą, pamokė žmones, kaip atskirti gėrį nuo blogio ir tuo pačiu suteikti savo gyvenimui prasmę ir tikslą. Deja, tie pamokymai arba įsakymai net ir pačioje išrinktojoje Dievo tautoje buvo suprasti formaliai, kaip juos dabar ir daugelis krikščionių supranta. Todėl pačiam Dievui Jėzaus Kristaus asmenyje reikėjo ateiti į žemę, kad savo žemiškojo gyvenimo pavyzdžiu ir gyvais žodžiais žmonėms išaiškintų ir auka ant kryžiaus atpirktų visas pasaulio nuodėmes. Per savo mirtį ir prisikėlimą Jis įkūrė šventą visuotinę Bažnyčią, šventųjų bendravimą, nuodėmių atleidimą, užtikrino mirusiųjų prisikėlimą ir amžinąjį gyvenimą, kuriame "Kviečius sugabens į klėtį, o pelus sudegins neužgesinama ugnimi" (Mt 3, 12).

Kad po mirties pateiktų į tą dangiškąją klėtį, žmogus visur ir visada turėtų gyventi

Jėzaus Kristaus pavyzdžiu. Kaip niekada anksčiau, mūsų laikų žmogui yra reikalinga Tomo Kempiečio (1397/80-1471) knyga "Kristaus sekimas", kuri įtaigiai moko, kaip siekti tobulybės ir vienybės Kristuje.

Praktiškai idealus, tobulas žmogus visais atžvilgiais yra doras. Jo gero būdo pagrindą sudaro protingumas, teisingumas, susivaldymas ir tvirtumas. Jo gyvenimą puošia gražiausios žmogaus dorybės: nuolankumas, dosnumas, skaistumas, romumas, meilingumas, saikingumas ir uolumas. Su Dievu jį vienija tikėjimas, viltis ir meilė Dievui ir žmonėms. Šias katekizmo tiesas visada turėtų prisiminti kiekvienas katalikas.

Tačiau dorybės be gerų darbų - tai kaip gėlė be malonaus kvapo. Jėzus Kristus, gyvendamas žemėje, mokė ne tik savo žodžiais, savo elgesiu, bet ir darbais.

Idealus žmogus gali būti ir nekrikščionis, bet dorybėmis ir gerais darbais toks gali būti tobulesnis už krikščionį, kuris nesirūpina tobulėti. Gerieji darbai yra bendra žmogiškoji savybė. Kaip moko katalikų Bažnyčia, gerieji darbai sielai yra: nemokantį pamokyti, abejojančiam patarti, nuliūdusį paguosti, pikta darančį sudrausti, įžeidimus atleisti, nuoskaudas nukęsti, melstis už gyvus ir mirusius. Gerieji darbai kūnui: išalkusį pavalgydinti, ištroškusį pagirdyti, vargšą aprengti, keleivį priglausti, kalinį sušelpiti, ligonį aplankyti, mirusį palaidoti.

Tai kriterijai, pagal kuriuos pats žmogus gali nustatyti savo vietą kelyje į absoliutų idealą, į absoliučią tobulybę, kurios moko katalikų Bažnyčia. "Būkite tokie tobuli, kaip jūsų dangiškasis tėvas yra tobulas" (Mt 5, 48).

Kai matome, nuolatinėje gėrio kovoje su blogiu, kuri savo prieštaravimais neišvengiamai paliečia kiekvieną žmogų, kelias į idealą ir tobulybę yra labai nelengvas. Tačiau vokiečių rašytojo Jeano Paulo (Jean Paul, 1763-1825) žodžiais tariant, tik tas žmogus, kuris savo sieloje brandina idealą ir siekia jį įgyvendinti, yra apsaugotas nuo laiko nuodų ir skausmų.

Tapatybė ar vaidmenų maišatis?

12-19 m. amžiaus jaunystė

Kęstutis A. Trimakas

(Iš Lietuvoje spausdinamos knygos

“Asmenybės raida gyvenime:

Egzistencinio apsisprendimo psichologija - I”)

1. Erikson'o pagrindinės mintys

Vaikystei pasibaigus, per paauglystę žengiama į jaunystės amžių, kuris labiausiai pasižymi fiziologine revoliucija, vaiko kūnui keičiantis į suaugusiojo ir bręstant lytiškai. Kyla reikalas ruošti suaugusiojo gyvenimui, ypač pasirenkant ir rengiantis suaugusiojo užsiėmimams, darbams ir santuokai.

Ieškodami tapatiškumo ir tęstinumo naujo jausmo, jaunuoliai turi perkovoti ankstyvesniųjų metų kovas, net jei jie ir dirbtinai paskiria geranorius žmones imtis jų priešininkų vaidmenų; ir jie pasiruošę statyti išliekančius status ir idealus ginti jų pačių galutinį identitetą.

Ieškant naujos tapatybės “viršidentifikuojamasi” su bendraamžių grupe, taip pat su herojais ir įžymybėmis. Erikson'as mano, kad jaunuolio įsimylėjimas dažnai nėra tiek lytinis, kiek ieškojimas savo tapatybės kitame. Todėl didelę reikšmę turi išsikalbėjimas. Jaunuolio meilė didele dalimi yra mėginimas siekti savo tapatybės definicijos savo paties “aš” atvaizdo projekcija į kitą, kad matytų jį taip reflektuojant ir šitaip išsiaiškintų.

Jaunystėje siekiama save integruoti “aš” identitetu, kuris yra sukaupta patirtis ‘aš’ sugebėjimo integruoti visus susitapatinimus (identifikacijas, su malonumo (libido, nepastovumu, su gabumais, išvystytais iš paveldėjimo, ir su socialinių vaidmenų siūlomomis galimybėmis.

Turi susidaryti savojo “aš” tapatybės jausmas kaip sukauptas pasitikėjimas, kad praityje susidaręs vidinis tapatumas ir tęstinumas atitinka tapatumą ir tęstinumą, kurį teikia nauja reikšmė kitų asmenų atžvilgiu, kaip tai liudija apčiuopiamu “karjeros” pažadu.

Šiame amžiuje pavojų sudaro *vaidmenų maišatis*. Jei tai susiję su stipria abejone dėl savo lyties iš anksčiau, gali pasireikšti sutrikimai ir net psichotiniai epizodai, tačiau paprastai jie nėra tokie stiprūs kaip ankstyvosiose fazėse. Daug dažniau maišatis liečia užsiėmimo tapatybę, t.y. jaunuoliai pasimeta, neįstengdami atiečiai pasirinkti amato, užsiėmimo, profesijos.

Identiteto sudaryme kiekvienas periodas prieš jaunystę atlieka tam tikrą uždavinį, ant kurio pasekmių kuriamas identitetas. Krizę tinkamai įveikus, kiekvienas amžius parūpina charakteringą paruošiamąją savybę, kuri, jau-

Pabaigai - apaštalo Pauliaus laiškų žodžiai, kurie aktualūs ir mūsų laikams: “Ir neskite šiuo pasauliu, bet pasikeiskite, atsinaujindami dvasia, kad galėtume suvokti Dievo valią, - kas gera, tinkama ir tobula” (Rom 12,2). Laiške tesalonikiečiams jis rašė: “Pats ramybės Dievas iki galo jus tepsąventina ir tesaugo tobulą bei nepriekaištingą jūsų dvasią, sielą ir kūną mūsų Viešpaties Jėzaus atėjimui (1 Tes 5, 23).

nystę pasiekus, prisideda prie tapatybės sudarymo.

Taip pamatinis pasitikėjimas (0-1.5 m.) parūpina *tarpusavio atpažinimą* (nepasitikėjimas veda į autistinę izoliaciją). Autonomijos amžius (1,5-3 m.) duoda *valią būti pačiu savi mi* (gėda ir abejonė veda į abejonę savimi). Iniciatyvos amžius (3-6 m.) parūpina *vaidmenų numatymą* (o kaltė - *vaidmenų inhibiciją*). Pagaliau darbštumo amžius (6-12 m.) išugdo *darbo aptarimą* (tuo tarpu menkavertystė veda į *negalios jausmą*).

Iš tų ankstyvesniųjų “amžių” išlaikytos savybės - tarpusavio atpažinimas (padedantis sudaryti teigiamus ryšius su kitais), valia būti savimi, vaidmenų numatymas, darbo aptarimas - padeda jaunuoliui suformuoti savo tapatybę. Tuo tarpu autistinė izoliacija (kliudanti ryšių su kitais, abejonė savimi, vaidmenų inhibicija ir negalios jausmas kliudo jaunuoliui atrasti save ir savo vietą suaugusiųjų pasaulyje.

2. Jaunystės fazės ir krizė

Pažvelgus į Erikson'o mintis apie jaunystę kaip tapatybės suformavimo fazę, susidarome tokį požiūrį į šį laikotarpį. Tai laikotarpis tarp vaikystės ir suaugusiojo gyvenimo pradžios (maždaug 12-19 m. amžiaus), apimantis paauglystę ir jaunystę. Jis charakterizuojamas jaunuolio pastangomis sukurti savo tapatybę. Tai savaimingas siekis atsakyti sau: kas aš? O į tą klausimą galima ir net reikia atsakyti iš įvairių taškų: kūnas, lytis, karjera, pašaukimas, tautybė, ideologija, pasaulėžiūra, tikėjimas, asmeniškai pasirinktos ir siekiamos vertybės, talentai ir jų panaudojimas.

Jaunystės fazės

Žinoma, pradžioje jaunuolis į visa tai nežiūri taip planingai. Jis tik pasijunta kūnu bręstąs, “suaugęs”, tad ir “nepriklausomas”. Nori elgtis nepriklausomai, bet negalvoja atsakingai. Jaunystės susiskirstymas fazėmis kaip tik ir žiūri į tą pradinę jaunuolio laikyseną, kuri

vėliau surimtėja ir tampa atsakingesnė. Nurodomos šių fazių charakteringos laikysenos ir elgesys (metai nurodomi, bet jie - reliatyvūs).

Ankstyvoji jaunystė (12-14 m.) - stipriai negatyvi, maištaujanti, emocinga. Neigiama tai, kas vaikiška, praeitis ir priklausomybė, tėvų autoritetas. Atsižadama to, kas “sena”. Daroma “kitaip”. Eksperimentuojama - apranga, elgesiu, pažiūromis. Jie idealizuoja “didvyrius”, filmų ir sporto žvaigždes. Jų socialinė grupė - nebe šeima, bet bendraamžių grupė.

Vidurinioji jaunystė (14-16 m.) - ne tiek negatyvi, tačiau energinga, entuziastinga. Neigiama laikysena sumažėja. Mažiau ir emocijų sąmyšio. Stipriai pasireiškia energija, entuziazmas. Metamasi į sportą. Energijai ir entuziazmui trūksta tikslesnės krypties.

Vėlyvoji jaunystė (16-19 m.) - dar mažiau negatyvumo, mažiau emocijų, jausmų nepasitovumo. Labiau sukalbami. Daugiau pasireiškia protas su ieškojimais. Gali kilti polinkis mąstyti, filosofuoti. Daugiau žiūrima į ateitį. Jei ne anksčiau, tai dabar tinkamas laikas patirti intucinius išgyvenimus ir pirmąją meilę. Formuojama pasaulėžiūra. Renkamasi darbas, profesija.

Krizė ir jos sprendimas

Tapatybės susidarymas paprastai nepasiekiamas be kūrybinės krizės, kuri įvyksta jaunystėje (dažniausiai vėlyvajame periode). Anot Erikson'o “kiekviena stadija tampa krize”, nes joje reikia atsiliepti į tam tikras vystymosi iškeliamas galimybes, kurios yra problematinės, nes jose slypi ir “pažeidžiamumas”, jei tinkamai neatsiliepiama. Taip vyksta visose stadijose, bet ypač jaunystės amžiuje, kuris yra kritiškas perėjimas iš vaikystės į suaugusiojo gyvenimą.

Jaunystės krizės pamatinis klausimas: “Ką man daryti?” Žinoma, tas klausimas gali būti tuojau atsakytas esamo klausimo rėmuose: čia pat proga ištekti - “Tuoj pat išteku!”, apsisprendžiant dėl darbo: “Imu šį darbą!” - arba esant galimybei toliau studijuoti: “Studijuosiu matematiką!”

Nors “konkretūs”, bet šie atsakymai yra paviršutiniški. Tiesa, jie gali dabartinį momentą “patenkinti”, nes jaunuolis tuo apibrėžia save, kaip turįs tikslą ir tapatybę: “Aš esu ta, kuri išteka už Jono” arba “Aš esu tas, kuris studijuojau matematiką”, arba “dirbu šioje agentūroje”.

Tačiau pamatinis klausimas yra “Kokia viso to prasmė?” “Ką man daryti gyvenime?” Ir nors jaunuolis dabar gal vengia pažiūrėti mirčiai į akis, bet galutinai šis klausimas apie gyvenimą liečia ir paskutinę gyvenimo patirtį. Tad gilios (net atsakymą dėl mirties duodančios) pasaulėžiūros klausimas gyvenime yra neišvengiamas. Jaunystė - tai pirma stotis, kurioje yra proga išliekantį iki mirties žvilgsnį susidaryti. Jaunuoliui religija nepaprastai reikšminga: pirmiausia kaip pasaulėžiūra, paskui - kaip “aš” integruotoja, ir dar - duodanti amžinos vertės antspaudą tam, ką jis renkasi gyvenime su savim; daryti.

Jei tapatybės krizė neišsprendžiama, lieka vaidmenų maišatis, t.y. jaunuolis neišsiaiškina, kas jis, ko jis nori, ko jam siekti. Jis blaškosi, lieka pasimetęs - viena pradeda, bet meta, griebiasi kito, eikvoja energiją, dėmesį arba nustoja blaškysis ir tampa pasyvus, plūduriuoja paviršiuje ir tenkinasi malonumais, tampa pats sau tikslu.

Jei kam nors ilgai užtrunka tapatystės krizės sprendimas, tai gali būti dėl to, kad asmuo turi daug, bet sudėtingų galimybių. Erikson’as kaip tik parodė tokius atvejus, analizuodamas Mahatma Gandhi’o, Martyno Liuterio, George Bernard’o Shaw ir Wilijam’o James’o biografijas.

Krizei įveikti ir tapatybei susidaryti reikia ne tik suderinti visus savo ankstesnius nuo vaikystės likusius susitapatinimus (kai kuriuos atmetus ar asimiliavus), bet ir transformuoti juos taip, kad sudarytų gan vieningą darną su asmenine savimone, galutinai sujungiant tiek nauju atsidavimu kam nors aukštesniam už save, tiek ir išliekančia ištikimybę tam aukštes-

niam už save. Čia ir vėl ties tuo “kuo nors aukštesniu” iškyla religijos reikalas.

Tai suradus ir visa suderinus, krizė baigiasi, tapatybė suformuojama. Tada dėmesys krypsta nebe į savęs vystymą, bet į gyvenimo uždavinių vykdymą ir veiksmingą ryšį su aplinka ir kitais.

Pavyzdžiai iš jaunystės

Jaunystės laikotarpį iliustruojame religijos psichologijos paskaitas lankiusiųjų universiteto studentų pasisakymais. Jų pasakojimai pagal jaunystėje jiems iškilusius klausimus ir temas: jaunystės nuotaikos (Kaminlė, Veronika), savęs ieškojimas (Marija, Ainė, Linas), savo kelio ieškojimas (Severitūtė, Marius), savo kelio derinimas (Simonas), savo kelio atradimas po vaikystės tragedijos (Veronika) ir asmenybės bei tikėjimo derinimas (Juratė).

Gale - išvados apie jaunystės krizės sprendimus bei tikėjimo vaidmenį tuo laikotarpiu.

3. Jaunystės nuotaikos — I

Kaip jaunystė išgyvenama, kai atsinešama vienokia ar kitokia, giliai įsispaudusi vaikystės patirtis - laiminga ar nelaiminga? Galima numatyti, kad atsineštos nuotaikos atitinkamai nuspalvina ir naująjį laikotarpį. Laimingą patirtį atsinešė Kaminlė, nelaimingą - Veronika.

Kaminlė, prisiminusi džiugią vaikystę, teigia: “Tačiau manau, kad patys gražiausi, nuostabiausi ir įdomiausi metai yra jaunystė”. O Veronika savo patirtį jaunystėje vadina “tragišku ieškojimu”, o apskritai pastebi: “Jaunystės laikotarpis yra gražus savo skaudumu, netgi tiksliau - tragiškai gražus”.

“Gražiausi ir įdomiausi metai”

KAMINLĖ: Himnas jaunystei

Kaminlė į jaunystę įžengė su iš vaikystės atsineštu savimi pasitikinčiu nusistatymu, taip pat šviesiu, optimistišku, bet ir pakankamai realiu žvilgsniu. Tas laikotarpis jai buvo provokuojantis, bet kartu galėjo būti ir smagus.

Čikaga - dangoraižių miestas.

Ta nuostabi, paika jaunystė. Tai amžius, kada bandoma suprasti, kas aš esu? Ko noriu? Ir ką turiu daryti? Tai metai, kada bandoma spręsti įvairias problemas. Galvojama, ką pasirinkti, norima išbandyti begalę dalykų. Tai toks beprotiškas amžius, kad galvoje sukasi įvairiausios mintys, troškimai. Atrodo, kad viena ar kita pasirinkta vertybė yra pati geriausia ir stengiamasi įrodinėti savo tiesą. Tačiau dažniausiai mąstoma paskubomis ir pasiduodama emocijoms. Bet juk nieko nepadarysi, tokia ji, jaunystė... iš kurios klaidų mokomasi. Ir daugelį dalykų reikia patirti savo kailiu, kad patirtum ir įvertintum.

Kaminlė pastebi, kad jos tėvams nebuvo lengva su ja, nes ji buvo "super emocionalė", šokinėjo nuo vieno prie kito ir bandė įrodinėti, kad jai būtent tai, o ne kas kita labiausiai tinka. "Nuolat vykdavo kova su aplinka, artimaisiais ir su savimi".

Kaminlė pripažįsta: "Man daug padėjo tėvai, kurie stengėsi suprasti, man neprieštarauti.

J. Tamulaičio nuotr.

O tai vedė į savarankiškumą Jie vertino mano norą atrasti tai, kas man geriausia, na ir, žinoma, tyliai išgyvendavo, kai man nesisekdavo". Po daugelio mėginimų, po klaidų "galų gale suradau save".

Kaminlės šviesus žvilgsnis į jaunystę kilo iš jos laimingos vaikystės, praleistos su rūpestingais tėvais ir dėmesingais broliais. Ji pati įgijo daug išminties, savikritikos, bet neprarado jaunatviškos romantikos. Nors jaunystė jai parodė rimtesnį gyvenimo veidą, ji tebenori išlaikyti iš vaikystės atsineštą smagią nuotaiką: "Taigi tokia ji, jaunystė, - naivi, veržli, jauna. Svarbu neprarasti jos nerūpestingumo ir, manau, bus lengviau gyventi". Ir užbaigiama himnu jaunystei:

*Jaunyste, sušildyk mane
gegužio lakštingalų vėjais.
Neklauski, pakelsiu ar ne,
neklauski, myliu ar mylėjau.
Neklauski, stipri ar silpna.*

*Neklauski, tik būki, jaunyste.
Sušildyk! Taveš man gana
Į Didžiąją Saulę nuskristi.*

(B.L.)

Apie savo jaunystės išgyvenimus Kaminlė kalba kaip apie žmogišką patirtį. Tikėjimo ir religinio gyvenimo ji nesvarsto, tik prisimena, kad ji ir broliai buvo auginami “katalikiška namų dvasia” - mylėti, dalytis ir padėti vieni kitiems. Tik jos cituojamos eilės tarsi nurodo jaunystės patirties didžią reikšmę: “Į Didžiąją Saulę nuskristi”.

4. Savęs ieškojimas ir radimas

Jaunystėje stipriai pabunda asmeniškasis “aš”. Juntami stiprūs jausmai. Kyla ryškus noras pabrėžti save. Juntamas skirtumas, kartais - plyšys ar siena tarp savęs ir kitų. Kartais tame amžiuje sakoma: “Kiti manęs nesupranta”. Bet neretai prisipažįstama, jei ne kitiems, tai bent sau: “Aš savęs nesuprantu”.

Jaunystė yra savęs ieškojimo laikas. Kas ieško, tas ir atranda, anksčiau ar vėliau. Kai kurias savo jaunystės ieškojimo, susimąstymo ir radimo niuansais pasidalija čia Marija, Ainė ir Linas.

Kai skiriasi tėvai...

MARIJA

Pritaikydama Erikson'o fazes, studentė Marija mintimis perbėga per savo praeitį - nuo kūdikystės iki jaunystės, nurodydama, kaip tėvai padėjo pamatą jos vystymuisi:

Esu dėkinga tėvams, kad nuo 1 iki 3 metų buvau apsupta dėmesiu, meile, jaučiau saugumą. Buvo padėtas puikus pamatas pasitikėjimui (ypač tėvais), stiprybei nugalėti traumišnius išgyvenimus... Esu vyriausia duktė šeimoje, tai prisimenu save kaip nuolat besimančią iniciatyvos ką nors daryti: žaisti, tvarkyti kambarius.

Tėvai manęs nelepino: tai pabardavo, tai

pagirdavo, net ir “diržiuko ragavau”. Nuo 6 metų, o gal ir anksčiau, mama rūpinosi, kad dirbčiau: indus išplaučiau, nosinėles išlyginčiau, gėles išravinėčiau. Žaidimų laiku manęs netrukdydavo, taigi puikiai patyriau, ką reiškia be suaugusiųjų likti vienai ir tvarkyti savo mažą pasaulėlį. Savo pasakoje buvau karalaitė.

Tėvų, ypač mamos, įtaka tęsėsi: “Mama visą laiką mums, vaikams, sakė, kad mes geri, protingi, stiprūs, daug išveriantys. Tai stiprino pasitikėjimą savimi, bet ugdė maksimalizmą, suteikė progą vystytis iliuzijoms”.

Tai puoselėjo teigiamą savimonę: “12-20 metų laikotarpiu suvokiau, kad aš esu gabi, graži (nors nedaug kas man tai sakė, bet buvo didžiulis vidinis pasitikėjimas), energinga, darbšti, kūrybinga, protinga”. Galvojant apie ateitį, ryškėjo Marijos noras būti mokytoja, auklėtoja, tačiau vis su didesniu autoritetu, vis su didesne galia bei įtakos galimybe: “Mano svajonės apie specialybę, bėgant metams, kito tokia tvarka: mokytoja, mokyklos direktorė, savo mokyklos kūrėja, universiteto rektorė, švietimo ministrė, prezidentė”. Toje pačioje eilutėje Marija tęsia: “Svajojau sukurti šeimą ir norėjau vėl to, kas geriausia. Buvo daug iliuzijų, sukėlusių skaudžius dūžius, kurie atvėrė akis į realybę”.

Mamos įtaka buvo didelė. Marija prisipažino: “Iki universiteto vadovavausi mamos pasaulėžiūra”. Bet kažkas ėmė nebesiderinti. “Daugiausia konfliktų kėlė tai, kad mano tėvų elgesys neatitiko to, kuo jie liepė tikėti. Ilgai tos disharmonijos nepastebėjau, o pastebėjusi, ieškojau to, kas amžina”.

Pagaliau vienu metu nebesusiderinimas plyšte plyšo. “21 metų (būdama), patyriau didžiausią krizę - išsiskyrė tėvai”. Tie, kuriais Marija rėmėsi, savo elgesiu sugriovė iš jų įgyto pasaulėvaizdžio ir pasitikėjimo pamatą. Dar daugiau: Marija prisipažino ėmusi neapkęsti vieno iš tėvų, kaip tų skyrybų kaltininko.

“Po tėvų skyrybų visa tai pasirodė netvirta.

Marija ėmė ieškoti to, kas amžina. Tada ji atrado Kristų. “Iš tiesų, Kristus nelabai derinosi su mano svajonių karalaičiu”. Jos įsivaizduotas pasakų karalaitis buvo “stiprus, galingas... švytintis garbe ir šlove...” O Kristus buvo nuolankus. Tačiau Marija jau buvo pajėgi atskirti paviršių nuo gelmės. Ją patraukė Kristaus “gerumas, meilė, ištikimybė, išmintingumas”. Bet, kas svarbiausia, Kristuje ji atrado tai, ko jai tuo metu labiausiai reikėjo: sugebėti mylėti ir tą vieną iš tėvų, kurį laikė skyrybų kaltininku. “Stebuklingai suvokusi meilės priešams prasmę, suvokiau, kad, jei noriu mylėti, negaliu nė lašo neapykantos įsileisti į savo širdį”.

Nebe tėvuose, bet Dieve, Kristuje, Marija atrado naują pagrindą pasitikėti, žvelgti į pasaulį bei realiau suvokti pačią save - “savęs kaip Kažkenio sukurtos, mirtingos asmenybės”, savyje trapios, bet galinčios pasitikėti Dievu. Tuo nauju pagrindu ji mylėjo ir abu tėvus.

Visa tai dar labai šviežia. Dar daug kas bręsta ir tvirtėja, remiantis į Dievą, į Kristų.

“Kas gi aš esu”

AINĖ

Jaunystės viršūnėje dvidešimtmetė Ainė tokiais žodžiais piešia savo pačios daugiaspalvį vaizdą:

Negalėčiau drąsiai teigti žinanti, kas aš esu, nes dar nesu labai gerai susipažinusi su savimi. Tik jaučiu, kad man patinka būti tuo, kas aš esu. Man patinka, kad aš esu mergaitė ir kad kada nors gyvenime galėsiu būti mama. Man patinka, kad aš esu lietuvaitė ir kad turiu atsakomybę (kaip ir kiti lietuviai) dėl Lietuvos ateities. Man patinka, kad esu katalikė ir kad turiu galimybę kartu su Kristumi bei Bažnyčia eiti per gyvenimą... Man patinka, kad aš esu studentė ir galiu ieškoti raktų Tiesos paslapčių durims... Man patinka dalykai, kuriuos studijuju... Man patinka, kad aš esu savo tėvų dukterė... Man patinka, kad aš esu vilnietė...

Man patinka, kad turiu draugų, kuriuos turiu... Man patinka, kad man jau dvidešimt metų (o galbūt — dar tik dvidešimt)...

Daug šviesių spalvų dabar. Bet taip ne visą laiką buvo. Buvo kitaip - labiau pilka. Ir dar ne taip seniai.

Ar man visada patiko būti tuo, kas esu? - Ne, ne visada. Man nepatiko labai daug nežinoti apie tai, kas aš esu. Man nelabai patiko būti nei vaiku, nei suaugusiu... Man nelabai patiko blaškytis ir neapsispręsti... Nors tiesą sakant, ir dabar dažnai daug kur būna sunku apsispręsti...

Žinoma, kyla klausimas: “Kas aš būsiu? Kuo norėčiau būti? Kuo tikčiau būti?”

Keletą metų didžiausias mano rūpestis buvo pašaukimo klausimas... Aš nuo mažens save įsivaizdayau kaip būsimą mamą... Svajoju apie savo vaikus... Bet kartą supratau, kad vienuolės irgi yra mamos - daugeliui... Kartais jausdavausi labai stiprų norą būti vienuole, o kartais - būti kada nors mama... Dabar man atrodo, kad vis dėlto esu labiau “šeimos žmogus”...

Dabar, lankant universitetą, tenka prisiminti, kaip sunku buvo nuspręsti, ką studijuoti, kai prieš akis tiek daug galimybių. Ir vienu metu teko prisipažinti: “Pasimetimas buvo be galo didelis”.

O kol kas labai rūpi mokslas... Kiek prisimenu, man buvo labai sunku apsispręsti, ką studijuoti. Mokykloje mokiausi gerai ir nuo mažens norėjau būti gydytoja. Bet atsitiko taip, kad, paskutinius metus besimokydama mokykloje, nuėjau į Vilniaus universiteto surengtą “Atvirų durų dieną”. Tiesą sakant, tuomet pirmą kartą pasibaisėjau mediko darbu... Nors labai gaila, bet gavau šoką (ypač

prorektoriume), po kurio nusprendžiau, kad medicina - ne man... Nebežinojau, ką daryti, ką studijuoti... Patiko daug kas, tačiau nei vieno iš patinkančių dalykų - nei fizikos, nei literatūros, nei prancūzų kalbos negalėjau įsivaizduoti kaip savo specialybės... Apsisprendžiau stoti į teisę. Ir ką gi, įstojau į Vilniaus universitetą, Teisės fakultetą ... Tačiau labai rūpėjo ir kiti dalykai, ypač filosofija ir teologija, mat, dar mokydamasi vidurinėje mokykloje, lankiau licėjų, kur klausydavausi pasakiškai įdomių paskaitų apie Dievą ir pasaulį. .. Pagaliau nusprendžiau, kad teisė - ne moteriška specialybė, taigi ji - ne man... Taigi sumaniau stoti į Vytauto Didžiojo universitetą. Ir istoriją...

Įstojus į socialinių mokslų fakultetą, lankant paskaitas ir Filosofijos-teologijos fakultete, stabtelėjus, norisi save paklausti:

Ar galėčiau pasakyti, kad dabar esu laiminga, patenkinta savo apsisprendimu? Tikriausiai, nes, be to, niekuomet per daug negalvoju, "kas būtų buvę jei..." Tiesa, neretai kyla noras studijuoti mediciną — tai būtų kažkas labiau apčiuopiamo ir konkretaus, nei filosofija ar psichologija... Bet kartu jaučiu, kad vis dėlto einu (arba gyvenimas mane stumia) ten, kur noriu... Aš turiu aiškius tikslus, aš noriu pažinti Tiesą — ir ne tik dėl savo smalsumo, bet kitų gerovei...

Vis dėlto mes ne iš plieno ir ne iš granito. Mes save piešiame - kuriame save apsisprenddami. O apsisprendami renkamės viena, kai ir kita, čia pat šalia, vilioja savo vertybe... Ir ta širdis...

Aš laiminga, kad esu tu, kuo esu... nors kartais man nelengva priimti save — savo vaidmenis, net savo jausmus ir išgyvenimus... Man kartais nelengva prisipažinti sau, kad lyg ir norėčiau būti vienuole (nors idealizuoju

tai), kad noriu paprasto ir ramaus gyvenimo... Man nelengva prisipažinti sau, kad nors ir kaip siekčiau mokslo, iš tikrųjų žygdarbius matau ne disertacijose, bet vaikuose, kuriais galėčiau rūpintis ir mylėti... Man nelengva prisipažinti sau, kad aš pati galiu įsimylėti... Labai nelengva...

Myli, nemyli... Gali, negali... Lengva, nelengva. .. Kaip gera, kad yra Tas, kuriuo gali remtis, kurio akivaizdoje apsisprendžiant, įvairiuose takuose, įvairiomis spalvomis save gyvenimo drobėje vaizduojant, su kitais galima augti.

Bet man lengva prisipažinti, kad be Dievo aš esu niekas. Žinau, kad šiandien nebesu tuo, kuo buvau vakar, ir kad tyroj nebebūsiu tuo, kuo esu šiandien... Žinau, kad jei Dievas leis gyventi, turėsiu dar daug įvairių socialinių vaidmenų. Žinau, kad po truputį kelsiuosi, įgysiu patirties ir galėsiu geriau tarnauti Žmonėms — o juk tame ir slypi augimo prasmė

Savojo Aš augimas

LINAS

Lino jaunystės patirtis yra kiek pridengta filosofuojančio stiliaus frazėmis. Jis nesileidžia į "detales", t.y. tiksliau neatsiskleidžia, kas ir kaip konkrečiai jį veikė (pvz., "pirmi skaudūs potyriai, kritimai" ir kt), bet jis mėgina apibendrinti. Tuo jis yra savaip įdomus, nors konkrečiai ir asmeniškai neapreiškiantis.

Esminė jo mintis yra ta, kad jaunystės patirtis jį vedė į naują žvilgsnį ir, bent vienu atveju (užbaigus vidurinę mokyklą), pareikalaavo rinktis naują tikslą. Dėl viso to iškyla naujo žvilgsnio ir savo "aš" kaitos būtinumas.

Linas kalba apie jaunystę:

Ši fazė man įstrigusi labiausiai. Galbūt todėl, kad tai buvo pirmi skaudūs potyriai, kritimai bandant surasti save. Iki 16 m. nepasakyčiau, kad buvo kažkas esminio, kažkoks

paradigminis lūžis, sukrėtęs visam laikui. Tai, kas augo asmenyje tyliai ir tarsi nepastebimai, tarsi visu aiškumu iškilo pirmųjų krizių metu. Savojo Aš augimas - ir įvykiai, kurie tarsi išmuša pagrindą iš po kojų. Tai pagrindinė buvo dilema. Atsistojus ant smėlio, tu tarsi privalai iš naujo suvokti santykius su savo vidiniu pasauliu, o kartu ir su išoriniu.

Jaunystėje baigiant vidurinę mokyklą, tenka apsispręsti dėl tolimesnės ateities. Prie šio apsisprendimo Linas taip prieina:

Tuo laikotarpiu tarsi jaučiausi didysis maištininkas. Jeigu taip galima pavadinti — savojo Aš gyvenimas. Tas Aš buvo vis dėlto tarsi per miglą. Jautėsi, kad jame pačiame glūdi prieštaračiai. Kas Aš? Aš negalėčiau to klausimo išmesti iš kito konteksto: kur aš einu? To turėjimas prieš akis, t.y. bent artimiausių žingsnių vizija priveda prie to, kad turi save derinti su tuo tikslu. Man asmeniškai taip iškilo visų pirma paskutinėse mokyklos klasėse. Atėjo riba gyvenime, kur tu turi pirmą kartą rimtai apsispręsti. Ta riba - kokia kryptimi eisi baigęs vidurinę. Dabar atrodo, kad tai ne taip svarbu, kad savo asmenybę gali realizuoti nebūtinai prisirišęs prie tos sferos, kur aš dabar esu. Tačiau 18 m. tai atrodė visai kitoje perspektyvoje.

Būdamas 16 metų, Linas patyrė vieną viršūnės išgyvenimą, o po metų - kitą (tuos potyrius jis aprašė kitur: pirmas buvo begalybės nuojauta, pajūryje, pažvelgus į horizontą; antras - "nakties pajautimas" su nuostaba, pažvelgus į žvaigždes). Dar vėliau patyrė ramesnių išgyvenimų. Jo žodžiais, jie buvo "sukrečiantys ir apnuoginantys vidų":

Pasaulis pasisuko kitu kampu. Tai aš supratau taip: kiekvieno Aš gyvena tame pasaulyje, kokį jis mato. Kuomet įvyksta kažkoks lūžis ir pasaulis, galima sakyti, nušvinta kita spalva, tu atsiduri nustebęs. Tu pajauti pasaulio pasikeitimą Yra jo dinamika. Ir norint gyventi jame, reikia, kad Aš savotiškai keistųsi pagal tą modelį. Visa bėda ir yra ta, kad tu iš karto nepasikeiti, o prieš tai buvęs suvokimas dar gyvena tavyje. Kyla klausimas, kas Aš esu? Ir kur Aš esu. Kur mano kryptis? Galgi tai vertybių kaita.

Vienaip ar kitaip atrandamas tikslas, kurio norima siekti. Tada tenka palikti praeities dalykus: lengviau - aplinką, bet sunkiau - suderinti savo vidų.

Tikslas, kurį tu pamatai, taip patraukia, kad tau iškyla problema eiti į jį, net paneigiant tą aplinką, kurioje gyveni. Tas manyje pasisuko taip, kad tapau labai uždaras. Aplinkiniai to nesuprato - kas atsitiko? Identitetas su naujai nušvitusiom perspektyvomis vyko neigiant buvusią aplinką ir buvusius tikslus. Tai negalėjo praeiti be skausmo. Turėjau visą iki tol buvusį savo vidų bandyti priderinti. Kiekvienas ieškojimas savotiškai suskaldo — kiekvieną asmenybės dalį tarsi pastato prieš apsisprendimą.

Baigdamas Linas trumpai peržvelgia jaunystės nueitą kelią: "Galutinis taškas identiteto formavimui buvo baigtas apie 21 metus. Nuo 17 iki 21 metų buvo audringi mėtymai. Kryptis ryškėjo palengva, ją lydėjo krizės ir pakilimai, kurių metu atsakydavai vis iš naujo, kartu dėdamas pamatą identitetui".

Mildos Mašiotaitės—Povilaitienės brangiam atminimui

Dalia Staniškienė

Brangioji Drauge,

Tiek nesuskaičiuojamų kartų, gyvenime kalbėjomės žodžiu, telefonu, laiškais, o dabar kalbuosi su Tavim kasdien maldoj. Leisk parašyti Tau dar vieną paskutinį laišką, nors atsakymo į jį jau nesulauksiu...

Prisimenu mudviejų pirmą susitikimą. Tai buvo Vokietijoje, pabėgėlių stovykloj Augsburgėje, 1945 metais. Atvyko mūsų šeima iš Illertiseno ir mane atvedė į lietuviškos tremties mokyklos 3-čią skyrių. Klasė buvo pilna nepažįstamų veidų, o man liepė sėti į Tavo suolą. Įsispraudžiau šalia Tave... ir likom artimos visą gyvenimą, nors mylios skyrė, ir nuo Vokietijos laikų kartu negyvenom. Augsburgėje užmegzta draugystė nesibaigė, kai abi atsiradom Amerikoje. Lankėm viena kitą, kartu stovyklavom, susitikdavom studijų dienose bei suvažiavimuose ir nuolatos skrido laišakai tarp Čikagos ir Clevelando.

Buvau Tavo laiminga pamergė, kai žengei pasipuošus balta, kaip pirmas žiemos sniegas, suknia prie altoriaus. Atrodei man tada kaip karalaitė, lėtai, bet ryžtingai einanti link savo išsvajoto karaliūno. Ir Dievas mudvi laimino: auginom po keturis vaikus, pas Tave su jais vasarodavom, kartu atostogavom prie Mičigano ežero. Mūsų vaikai suposi ant Romo įrengtų sūpynių Jūsų gražiam kieme, o mudvi žiūrėjom į juos gerdamos kavą ir dalinomės kasdienybės rūpestėliais ir džiaugsmu.

Kai baisioji vėžio liga mane aplankė, Tu rūpinaisi, skambinai, rašei ir meldeisi už mane. Ir džiaugeisi kartu su manim, kai pagijau. Kai Tave ta pati liga paguldė į lovą, aš žinojau, ką Tu jauti ir pergyveni... ir maldų gausybė vėl kilo į Dangų.

Milda Mašiotaitė 1954.

Prisimenu Tave visada ramiai, draugiškai, nuolat besišypsančią, santūrią, tyliai kovojančią su pasitaikančiais gyvenimo blogumais, stiprią savo tikėjime ir pasitikinčią Dievu. Tokią Tave radau ir per paskutinį apsilankymą Čikagoje, dvi savaites prieš mirtį. Jauteisi silpna, bet mačiau, kokia stipri buvai savo dvasia. Kai jau medikai buvo padarę viską, ką žmogiškai galima padaryti, Tu man sakei: “Dabar aš jau esu tik Dievo rankose...” Bet tai nebuvo pikti nusivylusios žodžiai. Tu priėmei Jo Valią ir buvai pilna ramybės ir pasitikėjimo Juo. Tu buvai gražiausias pavyzdys, kaip reikia sutikti

Jėzaus atsimainymas ant Taboro kalno

CHIARA LUBICH

“Šitas mano mylimasis Sūnus. Klausykite jo!” (Mk 9, 9).

Evangelistas Morkus, taip pat Matas ir Lukas, smulkiai aprašo įvykį, kada Jėzus, pasiėmęs Petrą, Jokūbą ir Joną, užsivedė juos į aukštą kalną. Ten jie pamatė Kristaus dievystės spindėjimą. Jis atsimainė jų akivaizdoje. Jo drabužiai pasidarė balti kaip sniegas. Jiems pasirodė Mozė ir Elijas, kurie kalbėjo su Jėzumi. Tada užėjęs debesis uždegė juos, o iš debesis pasigirdo balsas: “Šitas mano mylimasis Sūnus. Klausykite jo!”

Ką reiškia tas įvykis Jėzaus gyvenime ir kokią įtaką jis padarė apaštalų tikėjimui?

Tai atsitiko, kai Jėzus keliavo su apaštalais į Jeruzalę. Ten jo laukė kančia. Tada apaštalai pamatys, kaip labai jų mokytojas bus pažemintas ir suniekintas. Todėl Jėzus norėjo paruošti juos sutikti jo kančios gėdą ir kad vėliau jis galėtų džiaugtis, kada pamatys jo prisikėlimo garbę. Jis norėjo sustiprinti jų tikėjimą, kad geriau suprastų jį ir jo misiją. Jis norėjo padėti jiems suprasti įstatymą, sandorą, pranašus ir visą Senajame Testamente minimą laukimą,

kurį Mozė ir Eliją skelbė ir kuris jame išsipildys. Jis norėjo jiems parodyti, kad jis tikrai yra Mesijas, garbingas nugalėtojas, Dievo sūnus, kurio pergalė bus pasiekta tik kryžiaus paslaptimi.

Kaip mes galėtumėm gyventi pagal čia mąstomus žodžius? Apsisprendami visuomet klausyti Jėzaus ir gyventi pagal jo žodžius, kaip apaštalai darė. Konkrečiai kalbant, bandykime šį mėnesį, kiekvieną savaitę pasirinkti kurį nors Evangelijos sakinį ir pagal jį tikrai gyventi. Jei mes tesėsime, tai darydami, patirsime ką nors panašaus, kas buvo nutikę apaštalams, nors ir kitais būdais. Jėzus leis mums geriau pažinti savo asmenį, patirti naujus ir artimesnius santykius su juo. Tada mes patirsime tikrą laisvę, džiaugsmą ir tvirtybę, galėdami būti jam ištikimi liudytojai, kai mus ištiks sunkenybės, pagundos ir pasaulio prieštaraivimas.

Iš anglų kalbos išvertė *Kostas Paulius*.

su tuo, ko negalim pakeist savo vyriui, vaikam anūkam ir draugam. Dar jaučiu Tavo apkabinimą, kai paskutinį kartą atsisveikinom: pasižadėjom niekada viena kitos neužmiršti. Ir jaučiu Tave nuolat, ir kasdien esi mano maldose, miela Drauge. Ir tikrai žinau, kad turiu dabar Danguj didelę užtarėją. Nukeliavai pas mūsų bendrą draugę Gražiną, kurią prieš eilę metų pakirto ta pati vėžio liga, kuri taip pat iškeliavo rami, su rožiniu rankose...

Meldžiu ir tikiuosi, kad Tavo šviesus pavyzdys stiprins mane ir mus visus, kai Aukščiausias pasikvies Namu.

Labai sunku likusiems, ypač šeimai, pasigendami Tavęs visi, bet kokių nuostabų palikimą paveldėjom - kiek gražių prisiminimų, kurie stiprins mus gyvenimo kelionėse.

Nesakau Tau sudiev, miela Drauge, tik iki pasimatymo! Iki džiaugsmingo susitikimo Ten, kur visi kada nors nukeliausim...

Tavo Dalia

Nuliūdusįjį paguosti

(Suaugusiųjų grupėje premijuotas rašinys)

Indrė Bartašiūnienė

*“Norėdami ką gelbėti, visuomet
turime stengtis jo paties jėgas ir
galias sužadinti ir jį patį paraginti
jomis pasinaudoti.*

Vydūnas

Jaunystė - pats gražiausias gyvenimo tarpsnis. Jame daugiausia susiduriame su gyvenimo tiesomis, gėrio ir blogio pažinimu. Kiek daug dvasinio pakilimo, jausmų, potyrių, savianalizės tenka išgyventi. Labiausiai į atmintį įkrito džiaugsmingi studijų metai, o su jais likimas padovanojo man geriausią draugę — Liną. Ar atsimeni, su koku širdies virpesiu laukdavome pavasarių? Kiekvienas pavasaris įkvėpdavo jauną sielą naujiems siekiams, mokslams, viltin gumui. Tuomet mokėjome džiaugtis grožiu spinduliuojančia gėle, rytmečio dangumi. Jauna širdis ilgėdavosi džiaugsmo, meilės, laimės šviesesnio gyvenimo. Sielą atverdavome j tai, kas kilnu, tiesu, tikra ir skaistu. Tada, nesuprantamas būdavo liūdesys, ilgalaikė kančia ar graužatis. Tai, kas niekinga, bjauru, neteisinga, apgaulinga, likdavo nuošalyje. Mes dažnai kalbėdavome apie gyvenimo prasmę, būtį, žmogaus prigimtį. Mūsų nuolatinės diskusijų temos būdavo: meilė, draugystė, šeima, tikėjimas. Bibliotekininkės specialybė suteikdavo dideles galimybes gilintis į knygų pasaulį. Buvo didelis troškimas per knygą pažinti žmogaus sielą, dvasią, amžinybės slėpinį. Nelikdavo nei vienas neaptartas romanas, neapmąstytas poezijos rinkinėlis. Lina visada kitą užjau-

davo, paguosdavo, jautriai išgyvendavo artimo nelaimę, nesėkmę. O ypač, kai būni palietas kito žmogaus piktumo, kerštingumo, pavydo, grėsmingumo, žinok, atsiremsi į Linos gerą širdį, rasi šiltą paguodą jos žodžiuose.

Kartą pastebėjau, kad mano draugė atrodė susimąsčiusi, nenorinti bendrauti, abejinga viskam, kas ją supa. Ji apatišku, užgesusiu žvilgsniu palydėdavo praeivius, ir jos veidas apsiniakdavo šaltumu; akys nuolat žvalios, užsipildė skausmu ir giliu liūdesiu (arba buvo kupinos skausmo ir gilaus liūdesio). O kurgi dingo jaunatviškos širdies ir sielos gyvybė su savo troškimais, mintimis, siekiais? Supratau, kad Lina susidūrė su pirmais gyvenimo sunkumais, didžiuoju liūdesiu. Būdama šalia, išgirdau susirgusios sielos balsą. Nusprendžiau, kad nuo šios dienos, šiai širdutei reikalinga dvasinė paguoda, mano atjauta, dėmesys. Staiga (arba nejučiomis) atsiminiau mūsų mėgstamiausio rašytojo B. Brazdžionio eilutes apie liūdesį:

“Aš matau tavo šviečiantį veidą

Tyliame liūdesy-

Kas paseks man be žodžio, be aido,

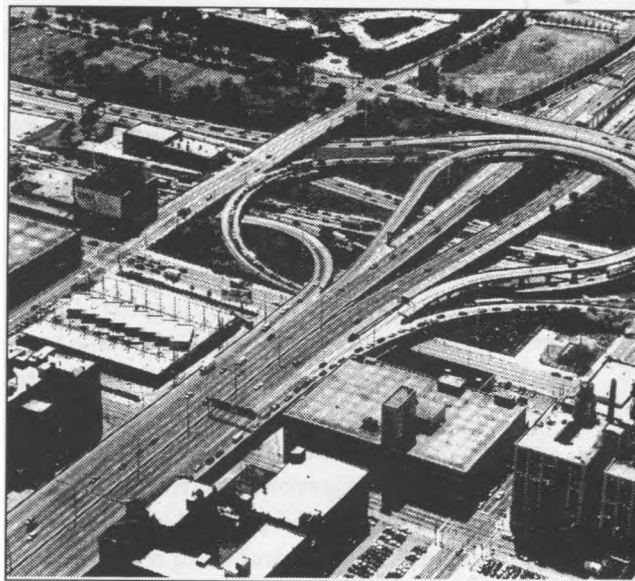
Kas esi, kas esi...”

Kas Tu esi liūdesy? Tu įsibrovei į mūsų draugystę. Man kilo noras įsigilinti į liūdesio esmę ir užvaldė troškimas kaip iš jo išvaduoti studijų draugę. Tai lyg sunki žmogaus sielos būseną, kurią lydi įvairūs išgyvenimai: vienvėsis jausmas, nusivylimas žmogumi, poelgiu; neteisybė, įskaudinimas, artimo netektis, ilgesys Tėvynei... Kiek dar daug galima rasti liūde-

sio, netikėto ir laukto, nereikšmingo ir gilaus, mažo ir didelio. Tai savojo “aš” pasaulis, smulkiai surašytas širdies dienoraščio puslapiuose. Dažnai tai būna niekam neprieinama paslaptis, sunkiai suvokiama ir bandoma skandinti laiko užmarštyje. Iš tikrųjų nelengva pakilti šią būseną ir pakilti naujam gyvenimui. Svarbu suprasti artimo žmogaus jausmingąjį “aš”, pažinti jo sielą. Vydūnas sakė: “Dvasia — siela nelygiai gyva visuose žmonėse, nors ji visur tos pačios esmės. Vienų žmonių siela yra šviesesnė, kitų tamsesnė, vienų ji stipresnė, tvirtesnė, kitų silpnesnė, lėtesnė, vienų ji malonesnė, kitų žiauresnė”.

Žinojau, kad Linos labai jautri prigimtis, nes niekas taip žmogaus nenuskriaudžia, kaip kitas žmogus. Man gaila to žmogaus, kuris įskaudino mano draugės širdį, paliko ją liūdesio karalystėje. Tai buvo tamsi ir skurdi siela, skendinti geismų jūroje. Ilgai Linai aiškinau, kad yra žmonės, turintys sparnus ir jų neturintys, todėl neturintiems jų sunku pakilti žmoniškumo taku (j sielos tvirtybės šviesą).

Miela drauge, visų pirma, negalima pasiduoti savo kančiai — tai žmogaus silpnumo bruožas. Taip nepasitikėsi savimi, abėjosi kitais. O pakilti iš skausmo ir nuliūdimo padės sieloje glūdinti jėga: grožis, tiesa, skaistumas, dora, tikėjimas. Taip atverdama sielos vartus šiems jausmams, įgausi tvirtybės, stiprumo, pasitikėjimo savimi, valios. Tvirtinti sielą padės tavyje sukauptos gyvenimo vertybės: gyvybės jausmas, geranoriškumas, nuoširdumas, sveikata. Žinojau, kad paguodos žodis turi magišką galią, yra stiprus viltimi ir tikėjimu. Būtent viltis ir tikėjimas įkvepia troškimą naujam gyvenimui. Ir mano uždavinys buvo kartu ieškoti kelių j vilties ir tikėjimo gyvybę. Viltungumas yra žmogaus esmės ypatybė. Tada visas gyvenimas virsta tokiu, koku yra kiekvieno žmogaus mintys, siekiai. Reikėtų stengtis rinkti, kas galėtų būti geriausia Tavo pasauliui. Nes šalia vilties visada bus daugiau sielos gaivumo, gyvumo, su kuriuo lengviau išeiti iš

Čikagos greitkeliai, žvelgiant nuo Sears dangoraižio stogo.

J. Tamulaičio nuotr.

gyvenimo sunkumų, naštos. Tik reikia norėti pačiam j nusivylusią širdį pasikviesti viltingumo šviesą. Gyvybės jausmą pažadina prasminga veikla, pokalbis, pasidalinimas išgyvenimais, skaitymas. Vienatvės prislėgtą širdį ji dalindavosi su manimi ir knyga. Todėl neretai mūsų rankose atsirasdavo Vydūno raštai, A.J. Greimo “Semiotika”, poezijos rinkinėlis. Visa literatūra, kuri versdavo mus gilintis į žmogaus gyvenimo prasmę, reikšmę. Taip vienatvės liūdesys tirpdavo mūsų minčių kūry (nelikdavo vietos varginančioms, nereikšmingoms abejomėms).

Žmogų grynina, ramina muzikos klausymas, dainavimas, pasivaikščiojimai lauke. Atsimenu tą karštą vasaros dieną, kai saulė negailestingai kepino žolę, o jos malonus kvapas vertė mus šypsotis ir džiaugtis jos žalumais. Susėdome ant suolelio ir išmokome nemažai liaudies dainų. Iš tikrųjų dainavo širdys, blogas mintis, nuoskaudą sugėrė žemė. Kiek daug vilties, vidinių jėgų mums suteikė pasivaikščiojimai gamtoje. Supratome, kad visos kliūtys yra apeinamos, pasikviečiant optimistines mintis.

Kai aplanko liūdesys, jo priešas — Tavo vaizduotė. Kokia ji buvo laiminga, atradusi savyje vaizduotės dovaną, paįsydama tai, kas džiuginio širdį: gamtos peizažai, gėlės, artimiausių žmonių besišypsantys veidai. Žmogus, stengdamasis matyti apie save dvasinį grožį, visada taps reikšmingesnis, svarbesnis, vertesnis kitiems ir sau. Taigi Tavo išradingumas visuomet suteiks prasiblaškymų.

Lina, ar tu nori, ar ne, bet liūdesio kančia Tavo gyvenimo dalis. Ir dideli, ir maži kentėjimai aplanko. Ir nereikia jų išvengti, nes kiekvienas dvasinis išgyvenimas turi prasmę ir vertę. Liūdesy gyvėja žmogaus dvasia ir siela, o jų šviesėjimui ir gyvėjimui daug reiškia tikėjimas. Ji suprato, koks liūdnas ir nykus būtų pasaulis be Dievo. Dievas yra grožio, gėrio ir meilės pilnatvė. Jis ir yra visų įmanomų tobulių begalybė. Tad iš liūdesio ir skausmo pakilti Linai padėjo tikėjimas į Dievą. Ji pažino Kristaus kančią, priėmė krikšto, sutvirtinimo sakramentus. Po kiekvieno liūdesio žmogus išgrynėja dvasiškai, pakyla iš nuopolio. Ir Jėzus po kryžiaus nešimo ir nukryžiuavimo prisikėlė. Net žemiškojo gyvenimo kryžius gali nešti džiaugsmą, kurio niekada galbūt nebuvai patyrusi. Tada augama dvasiškai. Tik einant pasakui Kristų, kartu nešies ir šviesą artimiems žmonėms, kuriems galbūt dabar Tu gali suteikti pagalbą išeiti iš kančios pasaulio. Kuo Tavo tikėjimas bus stipresnis, tuo aukščiau pakilsi Dievo ir artimo meilėje. Tik mylinti širdis gali paguosti nuliūdusįjį. Meilė artimam yra Tavo dvasinio tobulumo esmė. Kiek mylėsi Dievą, tiek mylėsi kitą žmogų. Šio gyvenimo esmė — tikėjimo, vilties ieškojimas, paremtas Dievo ir artimo meile.

Gyvenimas lėmė mums išsiskyrimą ir mano širdyje dilgsėjo mažutis nerimo virpesys. Tai kaip tąsa jausmo už artimo sielos dvasinį saugumą, atsakomybę. Ir dabar, kai mus jau daugiau negu treji metai skiria vandenynas, aš gaunu džiugius laiškus iš savo sielos draugės.

O kai mano širdį sugniaužia Tėvynės ilgesio liūdesys, aš visuomet skaitau jos laiškus. Juose tiek daug apie Lietuvos gamtą kultūrinį ir jos pilnavertį asmeninį gyvenimą. Cituoju mintis iš Linos laiško:

“Lankausi kino teatruose, jau prasidėjo teatrų sezonas, daug naujų spektaklių. Miesto muziejuose yra daug įdomių parodų. Skaitau kiek galima daugiau, pasimokau anglų kalbos, toliau lankau Tomo Petreikio šokių studiją, jau neblogai šoku. Bendrauju su draugėmis, taip kad liūdna nebūna” (1993 balandis).

Ypatingai mane pradžiugino žinia apie jos studijų baigimą, nes tuo metu jos gilus liūdesys neleido mokslų baigti drauge.

“Išlaikiau valstybinį egzaminą. Dirbu nacionalinėje Mažvydo bibliotekoje lituanistikos skyriuje bibliografe. Darbu esu patenkinta, labai geras, draugiškas kolektyvas, rengsiu parodą apie Antaną Baranauską. Belieka tikėtis, kad mūsų tautos laukia graži turtinga ateitis” (1994 gegužė).

Malonu, kad Linai grįžo žavesys aplinkai ir tikėjimo žmogumi jausmas.

“Buvau su ekskursija išvykusi į Prahą. Labai patiko. Gražus senas miestas — “Auksinė Prahą”. Kelionės metu susipažinau su vaikinu iš Kauno. Paliko labai gerą įspūdį, dabar susiskambiname, gerai sutariame. Pakankamai išsilavinęs, nerūko, negeria” (1995, liepa).

Mano brangi sielos drauge,

Reikia žmogui užsiėmimo, gal žodžio, poelgio, kuriuo patikėtum pats. Ir vienvietės reikia — akistatos su savimi. Ir tylėjimo, nes ne viskas žodžiais pasakoma. Žmogus laimingas tol, kol jį kaip spyruoklę stumia pirmyn gyvenimo troškulys.

Ar nepalaidojame savo talentų?

Kun. K.J. Ambrasas SJ

Kokia didžiulė kiekvieno žodžio, palikto prieš du tūkstančius, prasmė! Kokia kiekvieno Kristaus pasakyto palyginimo, posakio pamokanti galia, tarsi perlas žerintis tekančios saulės spinduliuose, tarsi Vakarė dangaus skliaute sužibusi paklydusiems jūrininkams žvaigždė! Tas paklydęs jūrininkas - aš, dvejojąs prie naujų takų ir gyvenimo kelelio. Tai aš, parimęs prie gimto kiemo svirties ir nežinąs didmiesčių sankryžose kurlink pasukti, kur dvejonėse, skausme ir gūdžioj vientulystėj atsiremti! Toji žvaigždė - Tu, Galybių Dieve, mano nuolankusis Kristau! Tik ar suprantu to didžio Žodžio vertę? Ar vertinu ir stengiuosi Jį paversti savo širdyje tyriausiu kasdienybės auksu, kurio taip stokoja kasdiena...

Dabar noriu pamąstyti, ką reiškia Tavo pasakytų žodžiai apie tai, kas "atsitiko vienam žmogui, kuris, iškeldamas į svetimą šalį, pasišaukė tarnus ir pavedė jiems savo turtą" (Mt 25, 14). Tie išdalinti tarnams penki, du, vienas talentai, - man ir kiekvienam žmogui duotos dovanos: dainininkai turi gerą balsą, mokslininkai - išminties, dailininkai - grožio pajutimą, architektai - formos suvokimą, muzikai - garso sąsambių grožį. Davė Viešpats kiekvienam ir nepagailėjo. Gavo apščiai kiekvienas. Tik ar žinau, ką turiu. Gal per visą gyvenimą net nenučiuočiau, kad man buvo duota tokių dovanų, kurių visiškai nepajudinau. Nebe reikalo R. Rolanas "Žane Kristofe" vieno veikėjo lūpomis pasakė, kad dažnai į kapus nusinešam tiek talentų, kad jie dešimteriopai pranoksta visas žemėje sukurtas gėrybes. Dėl tinginystės, nerangumo, aplaidumo ir kitokio nevalyvaus gyvenimo bū-

do dažnai juos užkasam į žemes. Nusinešam į kapus. Neleidžiam jais pasinaudoti kitiems. Lygiai kaip tas blogasis tarnas, jų neišugdė, nepaleido apyvartoti. O kiti didžiausius išradimus, muzikinius, rašytojiškus ir kitus kūrybinius sugebėjimus aplieja alkoholiu, sudarko save narkotikais, iššvaisto pašaliais didžiulius dvasios turtus, tarsi tas sūnus palaidūnas, ir ateina pas didįjį pasaulio ir mūsų nemariosios sielos Šeimininką tuščiomis rankomis. Ar nepagalvojau, kad tie žodžiai: "Šitą netikusį tarną išmeskite į tamsybes. Ten bus verksmas ir dantų griežimas" (Mt 25, 30) - yra taikomi man. Man, kuris tiek dangiškųjų dovanų pamynė po kojomis, užkasė į žemę arba išmėtė per naktis pašaliais. Žemiškieji tėvai duoda savo vaikams visa, kas geriausia, skaniausia, gražiausia. Viešpats mane šimteriopai ir tūkstanteriopai myli labiau negu tie, kurie mus pagimdė. Taigi - aprūpino užtekčiai. Kokia didžiulė mums atsakomybė! Juk įmonių, fabriku, gamyklų ir kitų įstaigų buhalteriai apskaičiuoja kiekvieną gautą ir išleistą centą. Jei kartais neatitinka išleistų ir gautų pajamų sumos, atidžiai tikrina, kur klaida. Už mums kiekvienam Dievo duotąsias malones, dvasines ir medžiagines gėrybes irgi kada nors, o gal kai kam ir visai netrukus, reikės duoti Viešpačiui apyskaitą. Tad verta, oi kaip verta ne tyroj, o šiandien stabtelėti ir bent valandėlę susimąstyti: kuris iš tų tarnų, gavusių penkis, du ar vieną talentą - esu aš. Dar ne vėlu. Metęs visus nepagrįstus pasiteisinimus į šalį, galiu dar daug ką pataisyti, pakeisti, pasukti kitaip. Galiu atsisteisti žmonėms, kuriems esu skolingas. Galiu jų atsiprašyti. O kam nusikaltęs, ypač Viešpačiui, galiu

GERIEJI DARBAI KŪNUI

(Jaunimo grupėje premijuotas straipsnis)

Dovilė Liebutė

Gatvių labirintai išvinguriuoti it seno medžio žievė, namai, lyg degtukų dėžutės, sustatytos tvarkingomis eilėmis, ir skubantys maži žmogeliukai skelbia apie egzistuojančią gyvybės formą, tačiau išsibalansavusią iš šaknų, pradžių pradžios. Kurgi tyliai pūpsančios sodybos, vežimų ratų išvagotas kelias, kylantys stulpu dūmai, dvelkias šiltos duonos kvapas ir žmonės rimtais, tačiau nepiktais veidais? Plūptelėjo šventos tylos erdvė į skystą purvą. O mes minkom ją vis gilyn ir gilyn, net nepastebėdami, kaip maišom su kietėjančio gelsvai rudo molio gabalais. Jie limpa prie pavargusių kojų, kurios sunkiai stumia žingsnius namų link. Žmonės stengiasi išvengti tamsos, todėl bėga, bėga... Neatsigręžia atgal, neapsidairo ir neieško tų, kas neturi kur bėgti.

O tamsa it senutė, apsigaubusi juoda skara, šlepsėdama traukia grįstu pagrindu, užpūsdama žibintus, priversdama užtraukti užuolaidas. Vietinteliai šviesos žiburėliai mirkčioja aukštai dan-

guje, globojami mėnulio, kurio spindulys, atskridęs į žemę, paskęsta baloje. Dabar bala neatrodo pilka ir drumzlina: pliūpso it baltutėlis pienas.

Tekšt... tekst kažkas vos girdimai, lėtai keliauja "pieno" balutėmis. Tačiau maža kojytė nirsta į apgaulingą baltumą, nes toliau, po apvalkalu, vien dumbblas, sulaukantis ją, trokšdamas pasiglemžti vidun. Bet purvina, nubrozdyta kojėlė iškyla... ir vėl grimzta. Kaip ir permatomas mažiausio kaukelio judėjimas, apdengtas vietomis nusėta mėlynų dėmėmis oda, kurios sluoksniš toks plonas, aptraukęs kaulus, jog, atrodo, kūnas tik iš kaulų ir odos. Ši būtybė - mažas vaikas, maždaug devynerių metų, klaidžiojantis apleistuose kvartaluose. Jis ieško maisto, nors mažo trupinio, numalšinti staugiančio ir draskančio visą kūną skrandį. Tačiau giliai įdubę akys žvilgčioja vienon kiton pusėn, it į tuštumą atsitrengdamos.

Jos mato tai, ko neturėtų matyti nė vienas žmogus ir tuo labiau mažas vaikas. Bet jis mato... Mato... Mato, kaip valkata, išsidriekęs popierių dėžių krūvoje, siurbčioja kažin kokį bizalą. Vaikas, lyg įbestas į žemę, spokso į tą vis mažėjančią butelyje skystį, kuris pranyksta senio gerklėje. Mažylis ryja seilių gumulus, manydamas, kad jis taip pat gurkšnoja tą skystį. Bet štai baigiasi... Baigiasi skiedalas, kurio paskutinius lašelius senis, užvertęs galvą, varvina ant iškišto išpurtusio liežuvio. Staiga visai netikėtai viena akis piktai nuduria vaiką, nes antroji užmuturiuota šurklių galybė. Mažajam instinktas pranašauja, kad reiks nešti kailį iš šios vietos. Ir iš tikrųjų į jį skrenda jau tuščias butelis palydimas baisaus keiksmo, kurio vaikas jau negirdi, nes pajudėjo iš ten, bėga kiek neša kojos. Krenta butelis ir dūžta stiklas į tūkstaničius gabalų, o vaikas krūptelėjęs užkliūna už kažin ko kieto, skaudžiai atmušdamas didįjį kojos pirštą ir jau nejaučia kaip griūva, vartydamasis ir

tiesti į jį rankas ir savo nuoširdžia atgaila atsiprašyti. Galiu ištaisyti padarytas klaidas. Šiandien, dabar dar galiu. Rytoj - jau gali būti per vėlu.

Visagali Dieve Tėve! Dosniai padalijęs pasauliui ir visatai grožio, o kiekvienam žmogui pačių reikalingiausių malonių ar net nelaimių, ligų, nesėkmių, - mūsų sielai ir kūnui reikalingų vaistų, - žinojai, ko mums reikia, ir to davei ganėtinai. Tik bent šiek tiek praverk savo mylinčios Širdies Vartus, kad bent mažumėlę suvokčiau begalinį Tavo gerumą, kad visa Tu man ir kitiems darai iš savo didžiulės meilės. Leisk pajusti Tavo begalinės Meilės Šilumą.

artėdamas link susitikimo su žeme. Pagaliau pasiekia ją... Kūnas it ištėkštas tyso baloje, o maža galvutė - purvo glėby. Nei menkiausio krustelėjimo, nei mažiausio ženklo, skelbiančio gyvybę. Mėnulio žvilgsnis kaip gelsvai baltas švytintis ratas apsupa išsekusį kūnelį ir sukaupęs mažus spindulėlius iš visų kertelių, palaimindamas išsiunčia lyg kibirkstėlę, grimztančią į mažos širdelės židinį.

Vaiko akys dar užmerktos, bet iki kraujo nubrozdytos rankos vis nuslysdamos, tačiau pasiramsčiuodamas alkūnėmis kelia krūtinę ir galvą iš maurų. Kartu krenkščia atrydamas purvą, priėjusį burnon, kol gulėjo be sąmonės. Prašluostydamas akis, pamažu baukščiai atveria vokus. Baimė, nenusakoma baimė slegia... Slegia todėl, nes mažoji būtybė bijo išvysti, kad ji dar čia, vis dar tamsos, skurdo apsupty... kad ji vis dar gyva. Tačiau dar neatsimerkęs jis jaučia savąjį kūną... ypač kojos pirštus, kurių vienas, atrodo lyg nupjautas ir vis dar tabaluojantis; ir pilvą jau nebeurzgiantį, o kaip viduj besigardžiuojantį kažkada atrastais trupiniais, kirminą. Skausmas ir badas traukia atgal į balą.

Bet akys, žvelgia tolyn gatve it mirazą matydamos šviesos žiburį. Vaikas kiek pašliaužęs ištisė ranką žiburio link ir sukniubo. Nėra jokio noro vėl remtis alkūnėmis, vėl keltis, vėl šliaužti, vėl... Padėjęs galvą ant pilkos žemės, leido viršutines blakstienas žemyn, svajodamas, kad miegas palaidotų jį. O jei prieš mirtį sapnų fėja atplauktų ir atneštų jam didelę kriauklę, iš kurios galėtų traukti ir traukti be galo be krašto saldžius pyragaičius, kepsnius, gardžiausius tortus, skaniausią vaisių pun-dus...

Išgirdo vaikas lyg sapnuodamas balsą iš kažkur ir pagalvojęs, kad tai sapnų fėja, sukluso ir vis su kūnu apmirė, ausis ištempęs kiek liko jėgų. Bet vis artėdamas balsas darėsi svertimesnis, šiurkštesnis, apraizgantis dar šaltesnėmis šaknimis vaiko svajonę. Tos šaknys skverbėsi gilyn, gilyn... įaugo ir suskaldė visa, kas teikė ramybę. Balsų aidų daugėjo. Greitai artėjo koks penketas, varlinėjančių naktimis, grupėmis ieškančių maisto. Ausis pasiekė kažkieno krizenimas, kitas garsiai pasakoją apie kažkokį diedą, kurį įgrūdo ir uždarė šiukšlių krovinėje.

Gulėjęs jiems ant tako mažis, susigūžė kaip ežys kiek begalėjo ir nekantriai laukė savo eilės. Nutilo krizenę balsai, nutrūko ir pasakotojo istori-

ja. Jie apėjo aplink kelis kartus kaip apie miegantį ir besimaišantį po kojom šunį. Keli paspardė lyg kamuolį, pavartė kojomis, apžiūrėjo, kad nieko doro, ką galėtų pasiimti sau, nėra. Ir kaip galėjo būti, jei vaikelis pūpsojo it skarmalų krūva, neišleidžiantis jokio garso.

- Turbūt pastipo badu... - drėbtelejo pasakotojas.

Kiek pastovėję ir apsidairę nuėjo sau. Mažasis vaikas dar tebebuvo sukaustytas baimės, negalįs patikėti, kad valkatų gauja neužsinorėjo pažaisti juo futbolo ar padegę jo apdarą pasišildyti prie laužo, pašokti ritualinį šokį, maivydami ir vaipydami. O jiems nė motais, ėjo ir nuėjo iš kur atėjo. Atrodė nerealų, kad slankiojantys kojotai tik apuostinėjo ir paliko jį. Tačiau po truputėlį svarytymai galvoje nuslūgo, kūnas ėmė atlėgti, laisvėti įtempti raumenys.

Tamsa lyg motina atslinkus, apsupta šešėlių, glostė vaiko plaukus, sudrėkusius nuo prakaito ir sulipusius nuo purvo, guodžiančia ranka. Pamylavo, pabučiavo į kaktą it palaimindama iškeliaujant į gyvenimą vargelių vargti, ir pasitraukė taip kaip atėjusi, netikėtai, miglotai.

Mažasis vargdienėlis šnabždėjo, nes negalėjo rėkti, šaukti, kad ji neišeitų ir nepalikėtų vieno arba pasiimtų kartu su savim nors ir į ilgiausią kelionę. Jis prisiekinėjo, kad bus pats geriausias berniukas, tačiau...

Tik štai lyg lietūs iš giedro dangaus, atminty blykstelį žiburys regėtas anksčiau. Berniukas vėl bando atmerkti pavargusias nuo košmariškų įvykių akis. Reginys raibsta ir mirguliuoja. Visa sukasi aplink lyg pilkų spalvų sūkurys, tačiau neblėsta viltis, kuri kaip šviesa sklinda visai netoli. Galbūt tereikia vos keleto žingsnių, galbūt visai arti tai, kas laukia ir trokšta padėti jam visa širdimi. Tik reikia nueiti ten. Išskyla viena problema - kaip atsikelti. Dabar neįmanoma šliaužti pasiransčiuojant alkūnėmis. Jos ir taip atkentėjo savo; oda atsilupusi kaip duonos pluta. Tik duona neverkia. O iš po alkūnių atsivėrusios odos varva ašaros... ryškiai raudonos... kraujo ašaros. Berniukas sunkiai keiasi: stengiasi nesiremti alkūnėmis, tačiau smunka, todėl žaizdotos vietos vis dėlto spaudžiamos žemėn, purvas maišomas it košė, kurios prieskonis - kraujas. Kyla krūtinė, pamažu judinamos kojos, viena dar gerai laikosi, tačiau antroji atsisako padėti pirmajai. Kūnas nors iš lėto, bet stebuklin-

gai pakyla. Tačiau vaizdas toks kraupus, jog plyšta perpus net ir negailestinga širdis: mažas vaikas, jau net nepanašus į vaiką, svirduliuoja, lyg vienišas medis lauko vidury blaškomas vėjo, ant vienos kojos, rankomis apglėbęs stulpą, ir tik akys žvelgiančios į tolį, vis dar pilnos neišsemiamų ašarų, vilties ašarų. Laikosi stulpo kaip draugo tvirtos rankos, tačiau negali paeiti nė kelių metrų. Ir jėgos senka, ir galva sukasi ratu lyg smagios polkos sukury.

Vaikelis deda koją pirmyn, klumpa, o akys dar spėja pažvelgti pirmyn, ir kaip bebūtų keista, šviesa pati eina artyn.

Palieges kūnelis krenta, jau tikėdamasis atsimušti kieton žemėn ir niekada nebepakilti, tačiau atsiduria šiltam glėbui.

Mažasis spėja suprasti tik tiek, kad žmogus su žiburiu, lyg fėja laukta atėjo su kriaukle rankose.

Kiek pasauly tokių vaikų: badaujančių, paskendusių skurde, pagaliau merdėjančių? Jie klaidžioja, kaip neberekalingi raktai nusvesti šalin, užpustomi dulkių, kurių jokia ranka nebepakyla nubraukti. Gal... atsiranda vienetai, kurie nebijo susitepti rankų. Nes tik tie ir supranta, kurie nebijo, kad kada nors durų pasidarys per daug, o raktai išnyks. Ir nebesuras jų nė žiburio šviesa, net jei ir išnyktų visa tamsa.

MELSTIS UŽ GYVUS IR MIRUSIUS

Marija Veniūtė

Viešpatie, sutvirtink malda žmonių kaip stiebą, ant kurio Tu iškeli savo pergalės vėliavą. Padėk būti Tavo amžiniais tiesos kariais, nes žmonės maži ir bejėgiai. Kai siaučia didelės audros ir vėtros, jie bėga tylon, miško gilumon ar slepiasi milžiniško medžio šešėly, galinčio apsaugoti nuo akinančio žaibo blykstelėjimo, nuo pašėlusiai greitai skubančio vėjo. Žmonės myli savo namus, slėpingąją gamtą, myli savo tėvą ir brolių. Juos

sukurdamas, Dievas leido rūpintis ne tik patiems savimi, bet ir kitais. Ir Viešpats dovanojo mums viso dvasinio pasaulio pamatą, visagalį ginklą, pagrindinę religijos atspirtį - maldą.

Vieni žmonės meldžiasi Biblijos eilutėmis, kiti - iš širdies plaukiančias liepsnojančiais žodžiais, bet abiem atvejais malda turi būti nuoširdi, pripildanti gyvybės.

Nuvytusios gamtos pašaly, kur testerai tik pernykščių krūmų žabarai, užklydo akinamai šviesus saulės spindulėlis. Nors jis ir bus tolimas, bet šiltas ir šviesus, atgaivinantis tuo nudžiūvusius krūmokšnius bei nespėjusius prieš žiemą numesti lapus medžių šakeles. Jos tarsi atspindėjo tą šilumą, šviesumos spinduliuką, atnešusi užsnūstančiai gamtai viltį...

Apčiuopiama žmonių pagalba, materialinis padėjimas - labai svarbi parama jos neturintiems. Bet ypač skaudu būtų, jei tos sudiržusios nuo darbo rankos ir pavargusios nuo begalinio ėjimo kojos nesuklyptų vakarėjančios saulės žaroje prieš Kristų, savo atvira širdžia žvelgiantį į savo amžinų žemės karius. Tos raukšlėtos ir paraudusios rankos, sudėtos malдай, tiesiasi Viešpaties link ir meldžia, lūpos, šnabždančios maldos žodžius, meldžia, širdis, suspausta žmogiškų vargų ir spindinti ramybės spinduliu, irgi meldžiasi.

Malda prilįgsta naujam žmogaus užgimimui, o tai - laisvo pasirinkimo padarinys, kurio pagalba kuriame ne tik save, bet ir kitus. Ta pagalba gali būti ir giesmė, ir pokalbis su Dievu. Turėdami galimybę jausti šalia Išganytoją kasdien, prašom ramybės ir santarvės savo šeimai, draugui ar kaimynui, ar galbūt tiesiog sušvelniname nedoro veiksmo sunkumą. Melsdamiesi už iškeliavusius Anapus savo artimųjų vėles, tarsi padedame jiems užkopti dar vieną laiptelį pas Viešpatį, o gal nušviečiame tą begalinį taką į Jo šviesos Karaliją paties Kristaus šlovės spinduliais, atspindinčiais nuo mūsų.

Kai kurie žmonės pereina per gyvenimą lyg per tamsų mišką, nematydami tikėjimo ir maldos lyg saulės žerėjimo, saugumo ir šilumos, kurią galima suteikti kenčiančiai sielai. Palengvinti tą kančią tegalime savo malda, tuo pagalbos troškimu, kad mirusiojo vėlė artėtų prie Kristaus išrinktųjų Danguos Karalystės. Prie maldos einame vedami troškimo, todėl paklydusio žemėje žmogaus nenoras atidaryti savo sielos vartų Dievui

Patarimai tėvams: kaip užauginti nusikaltėlius

Romualdas Kriaučiūnas

1. Pradedant nuo kūdikystės, savo vaikui duok viską, ko tik jis geidžia. Jis užaugs įsitikinęs, kad pasaulis yra jam skolingas.

2. Kai jis pradės vartoti negražius žodžius, pritariančiai juokis. Jis manys, kad tai yra mandra ir gražu.

3. Neduok jokio dvasinio auklėjimo Palūkėk, iki jam sueis dvidešimt vieneri metai, tada leisk jam pačiam apsispręsti.

4. Venk žodžio "klaidinga" arba "neteisinga". Tai tik išugdytų kaltės jausmą. Ilgainiui, kai tavo vaikas bus areštuotas už automobilio pavogimą, jis jau bus įsitikinęs, kad visuomenė yra prieš jį nusistačius ir kad jis yra jos persekiojamas.

5. Surink viską, ką jis palieka išmėtyta. Daryk viską, kad jis užaugtų, mokėdamas visą atsakomybę krauti ant kitų.

6. Leisk jam bet ką skaityti. Žiūrėk, kad visi indai maistui būtų išplauti ir sterilizuoti, bet leisk jo protui misti moralinėmis atmatomis.

7. Dažnai barkitės prie savo vaikų. Jie bus apsaugoti nuo baisaus sukrėtimo, kai vėliau jūsų pačių vedybinis gyvenimas iširs.

8. Vaikui duok pinigų, kiek tik jis nori. Neleisk jam pačiam jų užsidirbti.

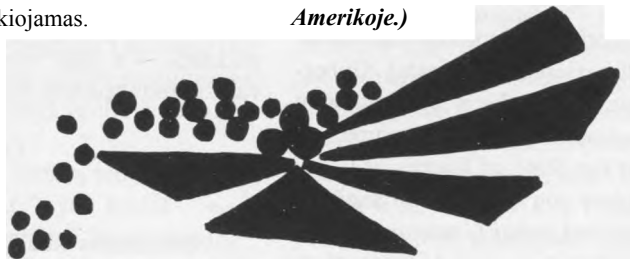
9. Patenkink visus jo norus mityboje bei pramogose. Pasirūpink, kad visi jo geiduliai būtų patenkinti.

10. Visuomet palaikyk jo pusę nesusipratimuose su kaimynais, mokytojais ir policija. Jie visi juk yra prieš tavo vaiką nusistatę.

11. Kai tavo vaikas pateks į didelę bėdą, sau teisingai sakydamas: "Aš niekad negalėjau su juo susitvarkyti".

12. Pasiruošk skausmui ir sielvartui. Greičiausiai tokia ateitis tavęs laukia.

(Paimta iš lankstinuko Dvylika Taisyklių, kaip užauginti nusikaltėlius vaikus, kuris yra platinamas policijos Houston mieste, Texas valstijoje, Amerikoje.)

dar stipriau primena mums. turintiems maldos dovaną, melstis už juos. Jie nebegali paskambinti telefonu, parašyti laiško ar, patapšnoję per petį, paprašyti pasimelsti už juos. Savarankiškas apsisprendimas melstis už savo skriaudėjo vėlę dar svarbesnis nei už draugo. Malda suteikia valios bei stiprybės ir, apskritai, ji yra nesavanaudiška meilės išraiška. Melsdami atsivertimo draugui, nesuvokiančiam maldos galybės, mes jau rodome meilę ir tiesiamę nematomą Viešpaties pagalvos ranką, į kurią įsitvėręs abejojantysis pagaliau ateis į šviesos ir ramybės pasaulį, kur atsivers jo akys šviesai, širdis - meilei. Ta tarsi aklojo kelionė šviesapus yra grįžtančiojo namo sūnaus atėjimas. Anksčiau ar vėliau atėję iš Tėvo, mes vėl pas Jį sugrįžtame, tik apsinešę žemės dulkėmis. O malda yra išganingasis vanduo, vienintelis tegalintis nuplauti žemiškas apnašas.

Tad, Viešpatie, suteik maldos galia žmonėms tikėjimą, aprėpiantį net amžinybę. Sutvirtink mus malda, ateinančia kartu su tikėjimu, kartu su tiesa, kad išeitume iš savo dvasios aklavietės. Suteik Vilties, kad toje žemiškoje gyvenimo kryžkelėje pasirinktume Tavo pasekėjų būrį.

Prašom, Visagali, Tavo pagalbos, kreipdamiesi malda, kurią išmokei.

Illinois Gubernatoriaus sveikinimas

Illinois gubernatorius kiekvienais metais atsiunčia "Laiškams lietuviams" sveikinimą. Gubernatoriui už tai esame labai dėkingi ir mielu noru sveikinimą su jo nuotrauka įdedame į šį numerį.

As Governor of the State of Illinois, it is my pleasure to congratulate you on the 47 th anniversary of your publication *Laiškai Lietuviams*.

Laiškai Lietuviams had provided countless Lithuanian Americans with an excellent source of national and community news. The ethnic media of Illinois is vital and integral part of our citizens' success in understanding different cultures. You can take pride in the many accomplishments that your publication has achieved.

On behalf of the citizens of Illinois, please accept my best wishes for an enjoyable anniversary and much continued success.

Best regards,

Jim Edgar
GOVERNOR

Brangieji,

Ačiū už Jūsų leidžiamus *Laiškus Lietuviams*. Juos skaičiau nuo pradžios iki galo jau daugiau kaip 30 metų. Visus iki šiol gautus numerius taupiau ir dar persiunčiau į mūsų jau laisvą Lietuvą.

Deja, mano akys labai nusilpo, ir daugiau nebegaliu skaityti, tad daugiau mano adresu nesiųskite šio puikaus žurnalo. Tai Jums rašau su dideliu širdies skausmu.

Ačiū Jums už viską! Kiek daug duodate širdžiai peno bei ramybės. Jūs rašote apie viską, kas žmogui gyvenime reikalinga. Linkiu sėkmės šiame dideliame darbe!

Jus gerbiąs E. Tribinevičius

Gerbiamas ir mielas Redaktoriau,

Laiškai lietuviams yra puikiai redaguojamas žurnalas. Man ypač patinka Kalbos skyrius. Palyginus su senais numeriais, žurnalas eina vis geryn. Stebiuosi Jūsų ištverme ir išradingumu.

Mano sesuo, gyvenanti Lietuvoje, yra pensininkė mokytoja. Ji dėsto tikybą mokykloje. Ką pati pirmiau yra mokiusi apie Šv. Raštą, per 50 metų žiauraus draudimo yra pamiršusi. Ir dabar dar trūksta vadovėlių. Jai užsakaiu "Laiškus lietuviams". Deja, atrodo, kad kai kurie paštininkai yra vagys - šiemet neatnešė tik keletą numerių. Ji mano, kad pavogę pardavinėja, nes žmonės šį žurnalą labai vertina ir jo pageidauja. Gerai ir tai - nusipirkę paskaito. Vis tiek užsakau ir vėl. Gal naujoji valdžia tuos reikalus sutvarkys.

Linku ištvermės ir sveikatos!
Sonė Tomarienė

Gerbiamasis Redaktoriau,

Kada tik mus aplanko *Laiškai lietuviams*, visuomet visus pralinksmina. Džiaugiamės galėdami jus skaityti. Jie mus daug pamoko ir atneša ramybę Linkiu, kad šis žurnalas dar ilgai eitų ir mus guostų tolimoje Australijoje.

J. Petronienė

Gerbiameji,

Ačiū už tokį puikų žurnalą! Juo dalinamės mokykloje su kitais mokytojais, o namie - su kito mis seselėmis. Skaitome ir semiamės dvasinių žinių bei šviesos.

Ses. Danutė Sakalauskaitė

Skryių tvarko JUOZAS VAIŠNYS SJ

Ar vartotinas žodis *švogėris*?

Švogėris - nelietuviškos kilmės žodis. Pirminis jo šaltinis — vokiečių kalba; į mūsų kalbą jis daugelyje vietų pateko tarpininkaujant lenkų kalbai. Senuosiuose mūsų raštuose *švogėris* pasirodė jau XVII a. ir plačiai įsigalėjo tarmėse, išstumdamas vietinius tos pačios reikšmės giminystės terminus. Panašios šaknys yra ir kai kur tarmėse pažįstamas *švogrius*, pasiskolintas iš baltarusių. Šiuos skolintinius giminystės pavadinimus, kad ir kaip jie būtų prigiję, derėtų keisti savais. Geriausiai šiam reikalui tinka senas mūsų žodis *svainis* (*svainis*). Juo dabar galėtume žymėti visus kalbančiojo asmens kartos vedybų giminaičius: sesers vyrą, vyro brolių, žmonos brolių, žmonos sesers vyrą, vyro sesers vyrą. *Švogėrka* (ar *švėgerkė*) keistina *svaine* (*svainė*): šiuo žodžiu galėtume vadinti žmonos seserį, vyro seserį, brolio žmoną, vyro brolio žmoną.

Tinka vartoti ir dalyje tarmių tebeturimi savi seni gentivardžiai *dieveris* “vyro brolis”, *moša* “vyro sesuo”; taip pat - *brolienė* “brolio žmona”, “vyro brolio žmona” (*Rūta Buivydienė*)

Kaip vadinti vyro dėdę, vyro tetą, vyro pusbrolių, vyro senelių?

Lietuvių kalbos vedybų giminystės terminų sistemoje specialių pavadinimų šioms sąvokoms nėra. Įvardydami tokio pobūdžio giminystę, vėčiamės nusakomaisiais žodžių junginiais: *vyro dėdė*, *vyro teta*, *vyro pusbrolis*, *vyro senelis*. Kreipdamiesi galime sakyti taip, kaip sako sutuoktinis: *dėdė!*, *teta!* *senelį*! Visa, kas pasakyta, tinka ir žymint žmonos giminaičius - žmonos dėdę, tetą, senelį ir pan. Apskritai derėtų atsiminti, kad lietu-

vių kalbos vedybų giminystės įvardijimo tradicijoje specialiais žodžiais buvo įprasta žymėti tik 1. sutuoktinio (-ės) tėvą, motiną; 2. sutuoktinio (-ės) brolių, seserį; 3. sutuoktinio (-ės) brolio ar sesers sutuoktinį (-ę). (*Rūta Buivydienė*)

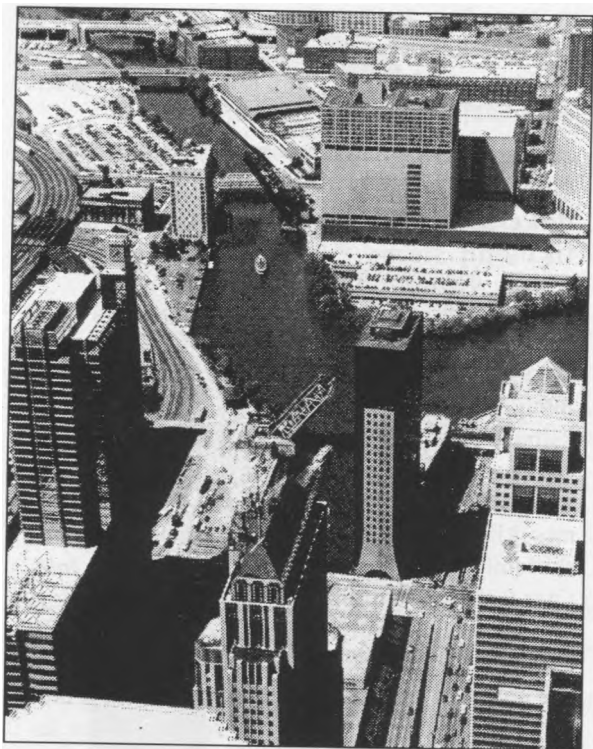
Kaip versti į lietuvių kalbą vok. *Grossonkel*, r. *dvojurodnj ded* Ar turime atitikmenų šiems žodžiams ir jais žymimoms sąvokoms?

Verčiant kurios nors kalbos giminystės terminus į kitą, kad ir giminišką kalbą, neretai iškyla keblumų. Taip atsitinka dėl to, kad net indoeuropiečių kalbose giminystės terminų sistemos gerokai skiriasi pačia savo sąranga. Esama tokių giminystės sąvokų, kurios vienose kalbinėse tradicijose skiriamos, kitose - ne. Antai vokiečių kalboje nuosekliai skiriami tiek kalbančiojo asmens *tėvų kartos šalutinės linijos* kraujo giminaičiai, tiek ir kalbančiojo asmens *senelių kartos šalutinės linijos* kraujo giminaičiai, plg. vok. Onkel “dėdė, tėvo ar motinos brolis” ir *Grossonkel* “senelio ar senelės brolis”. Rusų kalboje ši vokiečių žodžių atitinka šalutinės linijos kraujo giminystės pavadinimas *dvojurodnj ded*. Lietuvių kalboje specialiais žodžiais įprasta skirti tik kalbančiojo asmens tėvų kartos šalutinės linijos giminaičius - dėdę, “tėvo ar motinos brolių”, ir tetą “tėvo ar motinos seserį”; vyresnėse nei tėvų kartose šalutinės linijos giminystės kalbinis žymėjimas nutrūksta. Specialių žodžių senelio (senelės) broliui ir senelio (senelės) seseriai žymėti neturime; nėra jų ne tik bendrinėje lietuvių kalboje, bet ir apskritai visoje lietuvių giminystės sąvokų žymėjimo tradicijoje. Taigi vok. *Grossonkel* ar r. *dvojurodnj ded* belieka versti nusakomuoju būdu: gal *senelio brolis*, *senelės brolis* (šie vertimo variantai tikti tik tuo atveju, jei iš konteksto būtų tiksliai žinoma, kieno brolis - senelio ar senelės - turimas galvoje. Patys minėtieji vokiečių ir rusų kalbos terminai tų dalykų neskiria. (*Rūta Buivydienė*)

Ar tinka linkėti *skanaus apetito*?

Valgantiems paprastai sakoma: *Gero apetito!* Linkime, kad valgi organizmas priimtų su noru, kad maistas stiprintų jėgas, sveikatą.

Kaimuose nuo seno girdima ir kitokių liaudiškų linkėjimų. Atėję į svečius, radę valgančius,

Čikagos vaizdas, žvelgiant nuo Sears dangoraižio stogo.

J. Tamulaičio nuotr.

senukai ir dabar sako: *Skalsu! Skalsa!* ar *Skalsink, Dieve!* arba *Sotink, Dieve!* Viniaus krašte išgirsime: *Sotį valgantiems!* arba tiesiog *Soties!* Atsakoma kvietimu vaišintis: *Prašom prie stalo!*

Miestų, miestelių, kurortų valgyklose, pirmiau pavalgę už kitus valgančius draugus ar pažįstamus, keldamiesi nuo stalo, greta sėdintiems kaimynams esame pratę linkėti *skaniai baigti (pietus...)!*

Tiktai niekada nelinkėkime valgantiems ar einantiems valgyti *Skanaus apetito!* (kartais tie-

siog: *Skanaus!*) Kas kita einantiems kurį laiką karu pietauti draugams, bendradarbiams atsiskiriant palinkėti *Skanių pietų!* (*Antanė Kučinskienė*)

Ar geras pasakymas *atsakomybė prieš tautą?*

Ne, nelabai geras. Apie tokios rūšies pasakymų negerumą jau rašyta "Kalbos praktikos patariamuose" (žr. 2 leid., p. 227), tačiau mūsų inteligentai tais patarimais dar mažai naudojami ir todėl daro daug akį ir ausį rėžiančių klaidų.

Lietuvių tarmėse ir geresniuose raštuose veiksmažodis *atsakyti* ir iš jo dalyvinės formos padarytas daiktavardis *atsakomybė* su prielinksniu *prieš* niekuomet nevartojamas. Šitokia vartoseną pastaraisiais dešimtmečiais mūsų šnekamojoje kalboje ėmė plisti vergiškai sekant rusų kalbos pavyzdžiais (plg. *otvečiat', otvetstvennost' pered zakonom, narodom* ir pan.) Dėl neapdairių vertėjų tokios vartosenos radosi ir kai kuriuose (ypač teisininkų) raštuose. Net į didįjį "Rusų-lietuvių kalbų žodyną" (T. 3, p. 47) yra įsibrovusi frazė *atsakyti prieš įstatymą* kaip rusų *otvetit' pered zakonom* atliepinys.

Taigi *atsakyti* ir jo artimesnių ar tolimesnių vedinių (*atsakymas, atsakingas, atsakomybė* ir kt.) konstrukcijos su prielinksniu *prieš* yra netaisyklingos, nelietuviškos. Jų vietoj reikia vartoti konstrukcijas su naudininku ar su prielinksniu *pagal*, už: *atsakyti, atsakomybė tautai, už tautą; atsakyti, atsakomybė pagal įstatymą; atsakyti, atsakomybė už darbą, įstatymų pažeidimą* ir t.t. (*Jonas Palionis*)

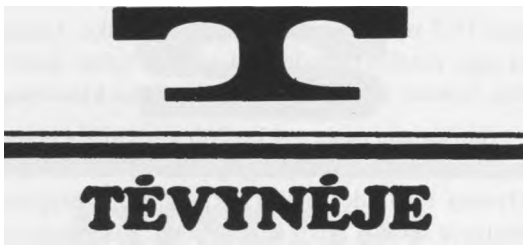
Ar gerai dainuoti *himną?*

Negerai. Himnas - ne daina, o iškilminga tautinė giesmė. Himną giedame! Bažnyčioje niekas nedainuoja, o tik gieda. Šventos giesmės mūsų kalboje atskirtos nuo pasaulietinių dainų, o himnas savo iškilmingumu lygus šventai giesmei. Jis ir yra šventa tautos giesmė. (*Aldona Paulauskienė*)

Pasipūtęs ir išpuikęs žmogus visuomenėje paprastai pasiekia tiesiog priešingo, negu laukia, rezultato, jeigu, žinoma, jis tikisi pagarbos

Z. de La Briujeras

Paruošė Marija A. Jurkutė

SOSTINĖS ATEITIES PLANAS PRISTATYTAS, BET INVESTIGACIJOS LEMS, AR JIS BUS ĮGYVENDINTAS.

Gedimino prospektas netolimoje ateityje turėtų tapti ne tik pagrindine, bet ir prestižiškiausia sostinės gatve. Jo rekonstrukcija kartu su Senamiesčio regeneracija turėtų užimti vieną svarbiausių vietų miesto bendrajame plane, kurio projektas jau pristatytas miesto savivaldybės Architektūros ir statybos skyriuje.

Architektai bei miesto ūkio specialistai ketina Gedimino prospektą padaryti pėsčiųjų zona. Visuomeninis transportas turėtų kursuoti tiktai nedidelę jo dalyje tarp sankryžos su Jogailos gatve ir Katedros aikštės. Kitoje dalyje iki pat Žvėryno tilto siūloma praplatinti šaligatvius ir kuo labiau sumažinti transporto eismą - leisti važiuoti beveik tik transportui, aptarnaujančiam parduotuves, maitinimo įstaigas bei viešbučius. Ketinama perkloti gatvės dangą. Šie pasiūlymai bus pateikti svarstyti visuomenei.

Ateityje Gedimino prospekto ansamblį daugiausia sudarytų atstatytieji Valdovų rūmai Gedimino kalno papėdėje. Katedros ir Lukiškių aikštės bei Seimo rūmai. Prospekte turėtų įsikurti svarbiausios šalies valstybinės įstaigos, bankai, viešbučiai, restoranai bei kavinės.

Miesto bendrojo plano projektas apima laikotarpį maždaug iki 2015 metų. Numatoma, kad 2015 metais Vilniuje gyvens apie 700 tūkstančių žmonių (pernai gyveno 583 tūkstančiai) ir kad miestas iš esmės nesiplės, tik bus baigti statyti jau pradėti gyvenamieji rajonai šiaurės vakarų, pietryčių ir pietvakarių dalyse. Užtat siūloma sutankinti Žirmūnų, Karoliniškių, Šnipiškių, Naujininkų gyvenamuosius rajonus, sukurti juose naujas in-

frastruktūras. Kartu plane įvertinamos galimybės pradėti nedidelės statybas neseniai prie miesto prijungtuose plotuose, kurie priklausė Vilniaus rajonui.

Plane numatoma išplėsti bei modernizuoti į miestą ateinančias bei jį juosiančias magistrales, tai, be kita ko, padėtų geriau įsijungti į numatytą pertvarkyti šalies ir tarpvalstybinių kelių tinklą. Daug vietos plane skiriama poilsio zonų aplink Vilnių išsaugojimui bei tolesniam kūrimui.

Bendrojo plano projektas bus nuolat tikslinamas. Jo įgyvendinimas, pasak autorių, priklausys nuo miesto ekonominės raidos, bei nuo to, kiek bus gauta investicijų, tarp jų ir iš užsienio. (Lietuvos aidas, Nr. 20)

PIRMOSIOS LIETUVIŠKOS MONETOS JUBILIEJUS

Prieš 450 metų - 1547 m. pasaulį išvydo pirmoji auksinė lietuviška moneta - dukatas. Pavyzdžiui jau buvo Vengrijos dukatai, kaldinami nuo XIV amžiaus.

Lietuviško dukato skersmuo buvo 22 mm, o svoris 3,5 g, jis kaldintas iš aukščiausios kokybės aukso. Vienoje monetos pusėje - Žygimanto III Augusto portretas ir įrašas su valdovo vardais bei titulais, kitoje pusėje - didžiojo kunigaikščio kepure vainikuotas herbinis skydas su Lietuvos, Lenkijos, Kijevo, Smolensko ir Volynės žemių bei Sforcų giminės herbais, o šį vaizdą juosia įrašas, teigiantis, kad moneta auksinė ir priklauso Didžiajai Lietuvos Kunigaikštystei.

Po vieną tokią monetą yra Ermitaže (Rusija), Valstybiniame Berlyno muziejuje (Vokietija) ir Meno istorijos muziejuje (Austrija).

1547 m. lietuviško dukato autorius - vokiečių kilmės spaudų raižytojas Valentinas Frankas, dirbęs Vilniaus kalykloje 1546-1552 m.

Vidurio Europos lobiuose pasitaikantys Žygimanto III Augusto lietuviški dukatai liudija, kad jie buvo kaldinami nemažais kiekiais ir ne vien valstybės bei valdovo prestižui palaikyti. Savomis auksinėmis monetomis bandyta reguliuoti pinigų ir brangiųjų metalų rinkos procesus.

Auksinės monetas Lietuva nusikaldino viena iš paskutiniųjų Europoje. Dukatų atsiradimas liudija apie pastangas puoselėti nuosavą monetų ka-

lybą - svarbų veiksnį integruojantis į Europos kultūrą. (*Lietuvos ryto* priedas vilniečiams Nr. 23).

VARĖNOJE NE TIK GRYBAI

Lietuvos geologijos tarnybos direktorius G. Motuzas pranešė, kad po 20-ties metų paieškų Dzūkijoje rasti dideli aukščiausios kokybės geležies rūdos masyvai.

Tačiau kol geologai džiūgauja, labai sunerimę ekologai. Kaip sakė Varėnos rajono savivaldybės ekologė S. Griškevičienė, pradėjus eksploatuoti rūdą, būtų tragiškos pasekmės: pasikeistų gruntinių vandenų sudėtis, būtų suniokoti gražiausi Lietuvos miškai. Geležies rūdos klodai yra gana giliai ir norint jų eksploatuoti reikės kasti gilius šachtas. Abejotina, ar Lietuvai, neturinčiai sunkiosios pramonės, būtų ekonomiškai naudinga eksportuoti geležies rūdą į užsienį. (XXI amžius Nr. 8)

ŽIUPSNELIS REKORDŲ

(Iš trečios, baigiamos rengti spaudai, Lietuvos rekordų knygos)

Greičiausias pasaulio gyvūnas - sakalas keleivis (*Falco peregrinus*) mūsų tautosakoje vadinas raibuoju sakalėliu.

Vokiečių mokslininkai, atlikę daugelį eksperimentų, nustatė, kad sakalas keleivis, smigdamas (pikiruodamas) 30° kampu, skrieja 270 km/val. greičiu. Kai gauda grobį smigdamas 40° kampu, skrieja 350 km/val. greičiu. Per 1 val. jis gali nuskristi 60 km.

Sakalas keleivis gerokai didesnis už karvelį. Patelės kiek didesnės už patinus, sveria 825-950 g. XX a. pradžioje Lietuvoje perėjo kelios poros. Profesorius T. Ivanauskas nurodė, kad 1959 m. jie dar perėjo Lietuvoje. Vėlesnių duomenų apie sakalo keleivio perėjimą mūsų krašte nėra. Dabar jis Lietuvoje neperintis, praskrendantis, kartais žiemojantis, labai retas paukštis, todėl įrašytas į Lietuvos raudonąją knygą.

Didžiausias paukštis - gulbė nebylė (*Cygnus olor* Gmelin). Patinų kūno masė 15.500 g, ilgis - 155 cm.

Toliausiai išskrendantys iš Lietuvos paukščiai - gandrai (baltasis ir juodasis), paprastoji medžarkė ir šelmeninė kregždė. Jie pasiekia piečiausią Afrikos pakrantę.

Mažiausias kiaušinis - 0,7 g svorio, 13,7 mm ilgio, 10,3 mm skersmens - yra nykštuko. Gegužės mėn. patelės padeda 8-11 gelsvai baltų, išmargintų šviesiai rudais taškais ir dėmėmis kiaušinių.

Sunkiausia dėtis - 4 kg 260 g - gulbės nebylės. Tiek svėrė 1978 m. gegužės 31 d. Žuvinte (Alytaus r.) lizde rasti 12 kiaušinių. Perėjimo pabaigoje ši dėtis buvo vėl pasverta. Jos svoris tada - 3 kg 730 g, perimi kiaušiniai neteko 530 g bendro svorio. Šiame lizde išsirito 9 gulbiukai. Manoma, kad svoriu ir kiaušinių kiekiu tai didžiausia gulbės nebylės dėtis pasaulyje.

Daugiausia viename medyje gandalizdžių - 10 - sukravė baltieji gandrai 1984 m. birželį senoje tuopoje teologijos daktaro profesoriaus Petro Bučio sodybvietėje (Šakių r.). Gretimoje tuopoje tuomet buvo dar 3 gandalizdžiai.

Didžiausias kalakutas - sveriantis 15 kg - išaugintas Gulbinų paukštininkystės ūkyje.

Didžiausias vištos kiaušinis - 190 g svorio - padėtas 1992 m. Vištą augino Plentavičiai iš Svilių kaimo (Biržų r.). (*Lietuvos aidas* Nr. 225)

LIETUVOS BAJORŲ PALIKUONYS BURIASI IR KITOSE VALSTYBĖSE

Lietuvos bajorų karališkosios sąjungos (LBKS) Senato posėdyje aptartas bajorų gyvenančių užsienyje, statusas. Jų registracija pratėsima iki trečiojo Seimo suvažiavimo. LBKS vad. dr. Jonas Stankus informavo, kad vien Jungtinėse Amerikos Valstijose susidaręs 60 žmonių skyrius, ir jie pasiryžę suaktyvinti veiklą, buriasi bajorai ir kitose valstybėse.

Vis labiau į viešąją gyvenimą įsijungia ir Lietuvos bajorai. Netrukus Menininkų rūmuose vyks vakaras "Bajorai menininkai". Skambės LBKS narių poetų ir prozininkų kūryba, pasirodys bajorai muzikai ir skaitovai, veiks bajorų dailininkų kūrinų paroda.

Pirmą kartą Lietuvoje rengiamas originalus leidinys "Lietuvos bajorų palikuoniai". Šiame enciklopediniame leidinyje bus pateiktos trumpos žinios apie kiekvieną Lietuvos bajorą, informacija, kada ir kieno buvo patvirtinta protėvių bajorystė, herbas, valdos, įdomesni istoriniai faktai. Giminių aprašymai bus iliustruoti spalvotu herbu. (*Lietuvos aidas* Nr. 18)

“Lietuvos aide” (1997 Nr. 20) buvo tokia reklama: “Neturėdamas galimybių daugiau keisti ar valyti keleivių apdėgtų sėdynių atlošų bei norėdamas nors kiek pakelti gimtosios kalbos bendrą kultūrą, autobusų parkas skelbia konkursą užimti lingvistikos profesoriaus vietą. Į šias pareigas įeina: taisyti gramatines ir stiliaus klaidas bei versiti visų rūšių kitakalbių užrašus į valstybinę kalbą tiesiai ant atlošo, išbraukiant klaidingąjį. Atlyginimas - vienkartiniai talonėliai pagal išdirbį.

■ ■

Filme įtempta scena. Staiga herojus duoda į veidą vienai gražuolei.

- Mana, - klausia sūnelis, žiūrėdamas filmo su savo motina, - kodėl moteris nekerta tam vyrui atgal, kaip tu darai?

■ ■

Anglijos mieste Plymute viename restorane šalia valgiaraščio stovi toks užrašas: “Mieli svečiai, jeigu jūs vietoj peleninės vartojate lėkštelę po arbatos puoduku, tai jūs verčiau pašaukit kelnerį, ir jums arbatą atneš peleninėį”.

■ ■

Puikybė kyla, kai nepakankamai mąstoma ir menkai save pažįstame.

□ □ □

Per Trijų Karalių šventę iškilmingų šv. Mišių metu Šv. Petro katedroje pop. Jonas Paulius II įšventino dvylika naujų vyskupų, atstovaujančių septynioms šalims trijuose žemynuose. Norint pabrėžti Bažnyčios misijos visuotinumą, jau prieš daugelį metų, anot popiežiaus, atsirado paprotys Romos vyskupui per šią šventę suteikti vyskupo šventimus keliems kunigams iš skirtingų šalių. Popiežius sakė: “Bažnyčia turėtų būti tarytum Kristaus šviesą atspindinti žvaigždė, kad tiesos ir taikos ieškantys žmonės ir tautos leistųsi į kelią pasaulio Išganytojo link”.

Vokiečių poetas Šileris jaunystėje mokėsi groti arfa. Kartą vienas pažįstamas jam pasakė:

- Jūs grojate arfa, kaip karalius Dovydas, tik ne taip gerai.

- O jūs, - atsako jam poetas, - sprendžiate apie tai, kaip karalius Saliamonas, tik ne taip protingai.

■ ■

Pas advokatą ateina vyriškis ir ima pasakoti:

- Noriu apskusti kaimyną už įžeidimą, nes jis pasakė, jog mano veidas panašus į angliško buldogo snukį.

- Hm, o kada jis taip pasakė?

- Prieš dvejus metus.

- Ką? Jau dveji metai praėjo, ir tamsta tik dabar nori jį skusti?

- Nes aš tik vakar parodoje pamačiau anglišką buldogą.

■ ■

Niekuomet nebandyk auklėti kito žmogaus, kad būtų į tave panašus. Tu juk žinai ir Dievas žino, kad vieno tokio kaip tu užtenka.

■ ■

Vokiečių rašytojui Teodorui Fontane jaunas poetas atsiuntė keletą eilėraščių su arogantišku prieraišu: “Kadangi skyrybos ženklams aš neskiriu jokio dėmesio, tai prašau sudėlioti visus kablelius”. Netrukus Fontane grąžino autoriui eilėraščius su tokia pastaba: “Kitą kartą prašau prisiųsti tik kablelius, o eilėraščius aš pats parašysiu.

■ ■

D. Adisonas

gegužės 3 d. švęs kunigystės 50 m. jubiliejų.

■ Gruodžio mėn. Lietuvoje išleista Tomo Kurapkaičio knygutė “Kurk gyvą bendruomenę”. Tai leidinys, atspindintis konkrečią parapijinio darbo su jaunaisiais patirtį. Knygutė išleista prel. J. Prunskio premijos dėka.

■ Prel. Simonas Morkūnas, buvęs Kauno Prisikėlimo bažnyčios vikaras ir uolus labdarybės darbuotojas, JAV ilgametis Šv. Kazimiero lietuvių parapijos Sioux City, IA, administratorius, vasario 16 d. atšventė 95 m. amžiaus jubiliejų.

■ Spalio 19 Krikštėnuose, Ukmergės rajone, buvo pašventintas Aušros Vartų ir Šv. Teresėlės vienuolynas, įsikūręs buvusioje parapijos klebonijoje. Ši vienuolija laikosi karmelitiškojo dvasingumo, tačiau nėra uždara. Šios vienuolijos įkūrėja yra ses. Rozana Graulich, kilusi iš Belgijos. Į Lietuvą ji atvyko 1991 m. Vienuolijos įkūrimą raštu patvirtino Kaišiadorių vyskupas.

■ Vilniaus arkikatedros klebonas mons. Kazimieras Vasiliauskas, sulaukęs 75 m., pasitraukia iš arkikatedros administratoriaus ir klebono pareigų, kuriose buvo nuo 1989 m. Pasitraukęs iš darbo bažnyčioje, jis ketina rašyti atsiminimus. O atsiminimų turi: yra išgyvenęs Sibiro tremtį.

■ Gruodžio 14 d. Šiauliuose įvyko Lietuvos samariečių bendrijos suvažiavimas. Bendrija turi apie 1700 narių, 15 skyrių. Jie rūpinasi padėti skurstantiems, alkaniems, atstumtiems žmonėms. Tam tikslui steigia prieglaudas, labdaringas valgyklas. Lietuvos samariečiai yra Europos samariečių bendrijos nariai.

■ Pop. Jonas Paulius II vasario 7 d. paskelbė pareiškimą gavėnios proga, kuris skirtas “tragiškai benamių padėčiai”. Pasak popiežiaus, teisę į stogą virš galvos turi ne tik atskiri žmonės, bet ir šeimos. Namai yra šeimos buvimo vieta, kur vaikai išmoksta esminių moralinių ir dvasinių vertybių.

■ Kun. Jonas Duoba MIC, gyvenęs Čikagoje, ko vo 8 d. minėjo savo 75 m. amžiaus sukaktį.

■ Kauno arkiv. S. Tamkevičius Šv. Mykolo (Igu los) bažnyčios Kaune rektorium paskyrė mons. Alfonsą Svarinską, o buvusį rektorių kun. Ričardą Mikutavičių - vicerektorių. Kun. R. Mikutavičius žada šių pareigų neužimti.

■ Prel. dr. Algirdas Olšauskas, Los Angeles, CA, Šv. Kazimiero lietuvių parapijos klebonas, sausio 20 d. atšventė 45 m. kunigystės jubiliejų.

■ Kun. Julius Sasnauskas OFM, pustrėčių metų praleidęs Toronte, Kanadoje, ir čia priėmęs kunigystės šventimus, lietuvių pranciškonų vadovybei nusprendus, grįžo į Lietuvą vasario 17 d. Jis ten dirbs lietuvių pranciškonų sielovadoje.

■ Lietuvių katalikų mokslo akademija birželio 15-21 d. Vilniuje rengia XVII suvažiavimą, į kurį kviečiami ir užsienyje gyvenantys lietuviai mokslininkai.

■ Poetui Bernardui Brazdžioniui, daugelio religinių eilėraščių ir giesmių autoriui, vasario 2 d. suėjo 90 m.

■ Kun. dr. Kornelijus Bučmys OFM, trisdešimt su viršum metų buvęs “Darbininko” vyr. redaktorius Brooklyne, NY, dabar gyvenęs Kennebunkporte, ME, vasario 2 d. atšventė vienuolinių įžadų 35 m. sukaktį, o balandžio 13 d. minės 70 m. amžiaus jubiliejų.

■ Sausio 16 d. suimtos dvi religinės fanatikės - Neringa Joteikaitė ir Regina Krasauskaitė - įtariamoms padariusios prieš katalikų bažnyčias vandalizmo aktus įvairiose Lietuvos vietose, įskaitant Kauną, kur buvo išniekintos Šv. Mykolo (Igu los) bažnyčia ir arkivyskupijos kurija. Abiem bus atlikti psichiatriniai tyrimai.

■ Gruodžio 22 d. Vilniaus arkiv. metropolitas Audrys Juozas Bačkis pašventino Pal. Jurgio Matulaičio bažnyčią naujame sostinės rajone - Viršuliškėse. Tai pirmoji bažnyčia, pastatyta Vilniuje pokario metais. Vilniaus arkivyskupijoje šiuo metu statomos bažnyčios šiose vietose: Ignalinoje, Visagine, Kalvaliuose, Grigiškėse ir Vilniuje - Lazdynų mikrorajone.

■ Arkiv. Paulius Marcinkus, buvęs aukštas Vatikano pareigūnas, dabar gyvenęs Sun City, AZ, sausio 15 atšventė 75 m. amžiaus sukaktį, o

Juozas M.

Nuširdžiai dėkojame *Laiškų lietuviams* rėmėjams

80 dol. aukojo A. Veličkaitė.

Po 50 dol.: Y. Norkus, B. Kasakaitis.

30 dol. - kun. J. Grabys.

25 dol. - B. Stangenberg.

Po 20 dol.: J. Skladaitis, A. Andriulis, A. Stulpinas, R. Banionis, J. Petrauskas, A. Rimienė.

Po 15 dol.: J. Zalagenas, J. Baronaitis, O. Dovydatis.

Po 10 dol.: S. Leikus, V. Norvilas, G. Mosuraitis, G. Damašius, B. Briedis, J. Starkus,
V. Damašius.

Po 5 dol.: J. Spurgis, F. Brazaitis, O. Alkas, Z. Junevičius, K. Ramašauskas, J. Gustainis, E. Sirutis, D. Bendikas, Sr. M. Ona, M. Jonelienė, O. Dovydaitienė, S. Gladkauskienė, G. Juškėnas, S. Kezenius, P. Melnykas, A. Kuliešius, B. Čepaitis, S. Pumputis, J. Radas, J. Miltenis, H. Baltrušaitis, A. Smilga, B. Zeikus, V. Maciejauskas, M. Noreika, M. Prancėvičius, S. Plenys, K. Remeza, F. Janulis, kun. J. Pakalniškis, V. Gečas, E. Baltrušaitis, V. Kamaitis, I. Ulpa, L. Vansauskienė, K. Stravinskas, D. Banevičius, A. Kavaliūnas, A. Paskočimas, B. Andriukaitis, E. Burlis, I. Smieliauskas, S. Idzelis, P. Simanauškas, Z. Pajaujis, H. Moliejus, S. Strokas, M. Raugas, A. Telson, M. Titas, J. Andriukaitis, A. Styra, H. Solys, V. Maciūnas, A. Mikėnas, K. Trečiokas, J. Povilaitis, M. Kusak, K. Butkus, R. Petrakis, B. Jasevičius, L. Raslavičius, K. Ancerevičius, K. Skaigirys, G. Kaufmanas, B. Valavičius, E. Vasyliūnas, J. Likanderis, V. Andrijauskas, A. Petrašiūnas, R. Krasauskas, V. Mažeika, E. Susmanas, B. Telyčėnas, B. Žemaitis, S. Juškaitis, S. Čepas, T. Rūta, L. Dieninis, R. Kronas, A. Šešplaukis, S. Galesienė, M. Galeckas, A. Kuzmickas, Z. Pupius, kun. V. Pikturna, V. Šaulys, V. Vaitkevičius, K. Genčius, V. Milukas, M. Matuzas, R. Vygantas, A. Baleišis, R. Petkelis, D. Zailskas, V. Žebertavičius, D. Normantas, B. Simonaitienė.

“Laiškų lietuviams” konkursas pasibaigė. Vertinimo komisija skaito atsiųstus rašinius. Deja, šiais metais jų atėjo daug mažiau negu paprastai, ypač aptingo Lietuvos jaunimas. Nejaugi jie pasekė išeivijos jaunimo pavyzdžiui... Tikėkimės, kad ateinančiais metais bus geriau. Labai prašome Lietuvos žmones dažniau rašyti, ne tik konkursui. Už atsiųstus ir spausdintinus straipsnius skirsime premijas. Jei neturėsime pakankamai rašinių, žurnalas turės sustoti.

Redaktorius

Laiškų lietuviams metinė šventė ir konkurso laimėtojams premijų įteikimas bus šio mėnesio 27 d., sekmadienį, 4 val. po pietų Jaunimo centro didžiojoje salėje. Meninę programą atliks *Dainavos* ansamblio moterų vienetas. Visi maloniai kviečiami dalyvauti.

LAIŠKAI LIETUVIAMS-Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius - Juozas Vaišnys, SJ. Redaktoriaus pavaduotojas-Algirdas Paliokas, SJ. Techninė redakcija - Jonas Kuprys ir dr. Jonas Boguta. Administratorė - Marija A. Jurkutė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098 Tel. (773) 737-8400. FAX (773) 737-0486. “Draugo” spaustuvė. Metinė prenumerata-20 dol., atskiras numeris-2 dol.